

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**EVLİ KADINLARDA CİNSEL DOYUM, EVLİLİK
DOYUMU VE SOMATİZASYON DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Katibe Kübra BEGDEŞ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Erkal ERZİNCAN

İstanbul-2021

TEZ TANITIM FORMU

YAZAR ADI SOYADI	: K. Kübra BEGDEŞ
TEZİN DİLİ	: Türkçe
TEZİN ADI	: Evli Bireylerde Cinsel Doyum, Evlilik Doyumu Ve Somatizasyon Düzeyi Arasındaki İlişki
ENSTİTÜ	: İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
ANABİLİM DALI	: Psikoloji
TEZİN TÜRÜ	: Yüksek Lisans
TEZİN TARİHİ	: 24/02/2021
SAYFA SAYISI	: 105
TEZDANIŞMANLAR	: Dr. Öğr. Üyesi Erkal Erzincan
I	
DİZİN TERİMLERİ	: Evlilik, Evlilik Doyumu, Cinsel Doyum, Somatizasyon
TÜRKÇE ÖZET	: Bu çalışmada; evli kadınlarda cinsel doyum, evlilik doyum ve somatizasyon düzeyi arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışmada temel olarak evlilik, evlilik cinsel doyum, evlilik doyum, kavramlarının incelenmesi yapılmaktadır. Çalışmanın uygulama bölümünde araştırmanın araştırmanın modeli ve hipotezleri, kullanılan ölçüm araçları, kullanılan istatistik analizler ve analiz bulguları yer almaktadır. Çalışmanın verilerini toplamak için İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki 150 evli kadına anket uygulanmıştır. Elde edilen verilerin çözümlemesinde ise SPSS istatistik analiz paket programı ile kullanılmıştır.
DAĞITIM LİSTESİ	1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne 2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

Katibe Kübra BEGDEŞ

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**EVLİ KADINLARDA CİNSEL DOYUM, EVLİLİK
DOYUMU VE SOMATİZASYON DÜZEYİ ARASINDAKİ İLİŞKİ**

Yüksek Lisans Tezi

Katibe Kübra BEGDEŞ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Erkal ERZİNCAN

İstanbul-2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez/proje olarak sunulmadığını beyan ederim.

K.Kübra BEGDEŞ

,,,/,,,/2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

K.Kübra BEGDEŞ'in

“Evli Bireylerde Cinsel Doyum, Evlilik Doyumu ve Somatizasyon Düzeyi Arasındaki İlişki” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji anabilim dalı, Klinik Psikoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Erkal ERZİNCAN

(Danışman)

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi İshak SAYĞILI

Üye

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Hasan SEZEROĞLU

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmada; evli bireylerde cinsel doyum ve evlilik doyumunun ve somatizasyon düzeyini üzerindeki yordayıcı gücünü belirlemeyi amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modelinde yapılan araştırmanın bağımlı değişkeni somatizasyon düzeyi; bağımsız değişkenleri ise evlilik doyumunu ve cinsel doyum ile bazı demografik değişkenlerdir. İstanbul ilinde yaşayan evli bireyler araştırmanın evrenini oluştururken. Örneklemin tespitinde ise uygun örnekleme yöntemi kullanılmış ve İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki 150 evli kadına belirlenmiştir. Araştırmanın verilerini temin etmede ise Evlilik Uyum Ölçeği, Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği, Somatizasyon Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Araştırma sonunda Evli kadınların cinsel doyum düzeyleri ile evlilik uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin tespitine yönelik yapılan korelasyon analizi sonucunda ilişki tarzı alt boyutundan alınan puan ile cinsel doyum toplam puanı ve kaçınma, doyum, iletişim, dokunma, ilişki sıklığı ve son olarak orgazm bozukluğu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkinin pozitif yönde olduğu da görölmektedir. Evli kadınların somatizasyon ile cinsel doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın somatizasyon ile evlilik uyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, Evlilik Doyumu, Cinsel Doyum, Somatizasyon.

SUMMARY

In this study; It aims to determine the predictive power on sexual satisfaction and marital satisfaction and somatization level in married individuals. The dependent variable of the research conducted in the relational screening model is the level of somatization; its independent variables are marriage satisfaction and sexual satisfaction, and some demographic variables. While married individuals living in the province of İstanbul constitute the universe of the research. Appropriate sampling method was used to determine the sample and it was determined to 150 married women in Çekmeköy district of Istanbul.. Married individual is determined. Marriage Adjustment Scale, Golombok-Rust Sexual Satisfaction Scale, Somatization Scale and Personal Information Form were used to provide data for the study.

At the end of the study, it was found that there was a significant correlation between the score from the encounter style sub-dimension of the correlation analysis to determine the relationship between married sexual satisfaction levels and marital relationships, sexual satisfaction total score and avoidance, satisfaction, communication, touch, relationship frequency and finally orgasm disorder. It is also seen that this relationship is positive. A significant relationship was found between married somatization and sexual satisfaction levels. On the other hand, a significant relationship was found between somatization and marital adjustment levels.

Keywords: Marriage, Marriage Satisfaction, Sexual Satisfaction, Somatization.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
ÖNSÖZ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Problem Cümlesi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları Ve Sınırlılıkları.....	4

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Evlilik Cinsellik ve Cinsel Doyum	5
2.1.1. Evlilik Kavramı	5
2.1.2. Evliliğin Tarihsel Arka Planı	6
2.1.3. Evlilik Türleri.....	7
2.1.4. Bireyi Evliliğe Götüren Güdüler	10
2.2. Cinsellik Kavramı	11
2.2.1. Cinselliği Etkileyen Faktörler	13
2.2.2. Evlilik ve Cinsellik.....	14

2.3. Cinsel Doyum Kavramı	16
2.3.1. Cinsel Doyumun Etkileri	16
2.3.2. Cinsel Doyumun Boyutları	17
2.3.3. Cinsel Doyum ile İlgili Yapılan Çalışmalar	18
2.4. Evlilik Doyumu.....	20
2.4.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Etmenler.....	21
2.4.2. Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar.....	22
2.4.3. Evlilik Doyumu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	27
2.4.4. Somatizasyonun Tanımı ve Belirtileri	29
2.4.5. Somatizasyon ve Evlilik Doyumu	31
2.4.6. Somatizasyon Üzerine Yapılan Çalışmalar	32

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	34
3.2. Veri Toplama Araçları.....	34
3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	36
3.4. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistikî Yöntemler	37

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Güvenilirlik Düzeyi.....	38
4.2. Normallik Analizi.....	38
4.3. Araştırma Grubunu Tanımlayıcı Bulgular	40
4.4. Cinsel İşlevlerde ve İlişkinin Niteliğinde Sorun Yaşama Durumuna Yönelik Elde Edilenler	44
4.5. Araştırmada Yer Alan Değişkenleri Tanımlayıcı Bulgular.....	48
4.6. Araştırma Problemlerinin Test Edilmesi.....	48

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

5.1. Cinsel Doyum, Evlilik Uyumu Ve Somatizasyon Düzeyine Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	59
5.2. Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç Ve Tartışma.....	60
5.3. Cinsel Doyum İle Somatizasyon Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç Ve Tartışma.....	62
5.4. Evlilik Uyumu İle Somatizasyon Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma.....	63
5.5. Cinsel Doyum, Evlilik Uyumu ve Somatizasyon Düzeyinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuç Ve Tartışma.....	63
5.6. Öneriler.....	67
KAYNAKÇA	69
EKLER.....	80

KISALTMALAR

ARK	:	ARKADAŞLARI
CETAD	:	CİNSEL EĞİTİM TEDAVİ VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ
ÇEV.	:	ÇEVİRİ
DSM	:	MENTAL BOZUKLUKLARIN TANISAL VE SAYIMSAL EL KİTABI
ED.	:	EDİTÖR
EDÖ	:	EVLİLİK DOYUMU ÖLÇEĞİ
S.	:	SAYFA
TDK	:	TÜRK DİL KURUMU
VB.	:	VE BENZERİ
VD.	:	VE DİĞERLERİ

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Normallik Test Sonuçları	39
Tablo 2. Katılımcıların Mevcut Yaş ve Evlilikleriyle İlgili Elde Edilen Sonuçlar ...	40
Tablo 3. Katılımcıların Evlerinde Kalan Kişi/Kişilerin Olup Olmadığına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	41
Tablo 4. Katılımcıların Çocuk Sahiplik Durumları.....	42
Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	42
Tablo 6. Katılımcıların Gelir Durumlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar.....	42
Tablo 7. Katılımcıların Mesleklerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar.....	43
Tablo 8. Katılımcıların Bilinen Hastalıklarının Olup Olmadıklarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar	44
Tablo 9. Evli Kadın Bazı Özelliklerinin Cinsel İşlevlerde ve İlişkinin Niteliğinde Sorun Yaşama Duruma Göre Dağılımları.....	44
Tablo 10. Evli Kadın Bazı Özelliklerinin Evlilik Uyum Düzeylerine Göre Dağılımları	46
Tablo 11. EUÖ, SÖ ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği-Kadın Formunun Tanımlayıcı Bulguları	48
Tablo 12. Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki Sonuçları	49
Tablo 12. Somatizasyon Düzeyi İle Cinsel Doyum Arasındaki İlişki Sonuçları	50
Tablo 13. Somatizasyon Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki Sonuçları.....	50
Tablo 14. Katılımcıların Mevcut Yaşları ve Evlenme Yaşları İle Cinsel Doyum Arasındaki İlişki Sonuçları.....	51

Tablo 15. Katılımcıların Mevcut Yaşları ve Evlenme Yaşları İle Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki Sonuçları	52
Tablo 16. Cinsel Doyum İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları	52
Tablo 17. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları.....	53
Tablo 18. Cinsel Doyum İle Gelir Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları	54
Tablo 19. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Gelir Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları.....	54
Tablo 20. Cinsel Doyum İle Evlenme Süresi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları...	55
Tablo 21. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Evlenme Süresi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları.....	56
Tablo 22. Cinsel Doyum İle Çocuk Sahipliği Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları ..	57
Tablo 23. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Çocuk Sahipliği Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları.....	58

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1. Evlilik Türleri 8
Şekil 2. Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar..... 23
Şekil 3. Cinsel Doyum, Evlilik Uyumu Ve Somatizasyon Arasındaki İlişki Modeli 34

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Demografik Bilgi Formu.....	78
Ek 2. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Kadın Formu.....	79
Ek 3. Evlilik Uyum Ölçeği	82
Ek 4. Somatizasyon Ölçeği.....	86

ÖNSÖZ

Önerileriyle bana değerli katkılar sağlayan tez danışmanım sayın Dr. Öğr. Üyesi Erkal Erzincan hocama teşekkür ederim.

Manevi destek ve motivasyon olarak beni iyi hissettiren arkadaşım Sümeyye Dolar'a,

Son olarak aileme bana verdikleri emekleri için teşekkür ederim.

GİRİŞ

Cinsellik toplum açısından hem üreme hemde erotizm olarak adlandırılabilir. Cinsellik kavramının bu tanımına yönelik cinsellik insanların yaşam süreci boyunca var olan bir olgu olarak önemini sürdürmüştür (Erdoğan, 2018, s. 24). Evlilik kurumu hem toplumsal bir yapı olması hem de toplumu yeniden üreten bir kurum olması nedeniyle ailenin temeli olarak görülmektedir (Budak, 2005, s. 25). Evlilik doyumu bireyin hayattaki mutluluğu açısından son derece önemli bir unsurdur. Araştırmalarda evlilik doyumu yaşamayan çiftlerde evliliklerin genellikle boşanma ile bittiği görülmektedir (Goleman, 2000).

Cinsellik evliliğin en temel unsurudur. Evlilik içinde cinsel yakınlık pekiştirme, sorunlarla baş ederken oluşabilecek gerilimi azaltma ve zevki paylaşma gibi fonksiyonları yerine getirmektedir. Diğer taraftan cinsel fonksiyon bozukluğu ise evlilik içinde çiftlerin birbirlerine yakınlığını olumsuz anlamda etkilemektedir (Kıray ve Bayık, 2010, ss.24-25).

Somatizasyon kavramı bireyin üstesinden gelemediği gerginliği ya da nevroitik çalışmalarının psikofizyolojik ve psikosomatik belirtilere dönüşerek bedende hissedilmesidir (Kellerman, 2009, ss. 235-236).

BİRİNCİ BÖLÜM

Çalışmanın bu bölümünde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları ve sınırlılıklarına ilişkin ayrıntılara yer verilmektedir.

1.1. Problem Durumu

Evlilik, aile ilişkisinin kurulduğu ve sonraki nesillerin yetiştirildiği bir yapı olduğundan, en temel ve en önemli insan ilişkisi olarak değerlendirilebilir. Evlilik dayanışmayı, birlikteliği, karşılıklı cinsel doyumu sağlayan bir ilişki şeklidir (Bal, Faraji ve Erdiç, 2018). Evlilik ilişkisi, birçok açıdan kültürler arasında farklılıklar göstermekle birlikte, kişilerarası ilişkiler içinde çok önemli bir yere sahip olmasından dolayı uzun zamandır birçok farklı disiplinden araştırmacının ilgisini çeken bir konu olmuştur. Evlilik kalitesi tanımlaması yapılırken kullanılan kavramlardan biri evlilik duyumdur. Evlilik doyumu, eşlerin evlilik kurumu içerisindeki çevresel ve kişisel boyutlardan psikolojik olarak tatmin olması olarak tanımlanmaktadır (Sokolski ve Hendrick, 1999). Bir başka tanımlamaya göre, çiftler arasındaki ilişkinin kalitesi, uyumu, çiftlerin bu ilişkiden elde ettikleri mutluluk ve evlilik yaşantısının çiftler arasında oluşturmuş olduğu ahenkli dengedir (Heyman, Sayers ve Bellack, 1994, s. 432). Evlilik doyumu bireyin hayattaki mutluluğu açısından son derece önemli bir unsurdur. Araştırmalarda evlilik doyumu yaşamayan çiftlerde evliliklerin genellikle boşanma ile bittiği görülmektedir (Goleman, 2000).

Evlilikte önemli olan bir başka unsur ise cinselliktir. Evlilik kavramına yüklenen anlam ve dolayısıyla evliliğe ilişkin tutumlar cinsel doyumdan etkilenmektedir (Canan, 2018). Cinsel doyum, çiftlerin cinsel yaşamı sonunda karşılıklı olarak duygu, düşünce ve beklentilerine saygı duyması ve bu durumda kendilerini ya da isteklerini kolayca açıklayabilmeleri olarak tanımlanmaktadır (Bal vd., 2018, s. 188). Çiftler arası cinsel ilişkide yaşanabilecek aksaklıklar sevilme kaygısı, çekilme, güçsüzlük, sıkılganlık, gerginlik, değersizlik hissi, kadınlık ve erkeklik rollerindeki algılama değersizliği ve doyum yetersizliğine neden olabilmektedir (Dokur ve Profeta, 2006). Dolayısıyla çiftlerin cinsel yaşamlarında karşılaştıkları sorunlar aile uyumlarına yansımakta ve böylece bu durum çiftlerin iş hayatları ve toplumsal ilişkileri açısından mutsuzluk hissetmelerine yol açabilmektedir.

Somatizasyon da önemli ruhsal sağlık probleminden biri olarak görülmektedir. Hastaların somatizasyon nedeniyle genellikle karışık ve dalgalı yaşamları vardır. Somatizasyon hastalarında eşler arasında tartışmalar, ayrılmalar ve boşanmalar sıklıkla görülmektedir (Fidanoğlu, 2007). Buradan hareketle somatizasyonun eşler arası ilişkileri etkilediği söylenebilir.

Tüm bu bulgular değerlendirildiğinde cinsel doyumun evli bireylerin evlilik doyumunu üzerinde önemli bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu noktada cinsel doyum ve evlilik doyumunu arasında nasıl bir ilişki olduğu araştırılması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada da evli bireylerde cinsel doyum, evlilik doyumunu ve somatizasyon düzeyi arasındaki ilişkiyi konu edinmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı evli bireylerde cinsel doyum ve evlilik doyumunun çiftlerin somatizasyon düzeyleri ile ilişkilerini belirlemektir. Bunun yanında eşlerin evlilik doyumunu ve cinsel doyumununun yaş, cinsiyet ve eğitim durumu gibi çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi de amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Evlilik hayatının uyumlu ve mutlu olması mikro anlamda eşleri ve aile bireyleri etkilerken makro anlamda tüm toplumu ilgilendirmektedir (Güven, 2005). Araştırmanın aile planlamacı ve uygulamacıları açısından önemi evlilik uyumu, cinsel uyum ve somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymasında aranmalıdır. Uygulamacıların evlilik uyumu ile cinsel uyum arasındaki ilişkileri, evlilik uyumu ile somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkileri ve somatizasyon düzeyleri ile cinsel uyum arasındaki ilişkileri bilmesi araştırma alanları hakkında daha efektif çıktılar üretmesini destekleyecektir.

Bunlarla beraber araştırma, literatüre katkı sunması açısından da önemlidir. Araştırma evlilik uyumu, cinsel uyum ve somatizasyon düzeyi literatürüne katkı sağlayacak ve bundan sonra gelen çalışmalar için bir zemin hazırlayacaktır.

1.4. Problem Cümlesi

Araştırmanın temel problem cümlesi şu şekildedir:

Evli bireylerde cinsel doyum ve evlilik doyumu ile somatizasyon düzeyi arasında nasıl bir ilişki vardır?

1. Cinsel doyum ve evlilik doyumu somatizasyon düzeyini olumlu mu etkiler?
2. Cinsel doyum ve evlilik doyumu somatizasyon düzeyini olumsuz mu etkiler?
3. Yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, gelir düzeyi, eşin çalışma durumu, eşlerin tanışma şekli, evlilik süresi, evlilik öncesi flört süresi, çocuk sayısı, çekirdek ya da geniş aile içinde yaşama evlilik doyumu ve cinsel doyumu etkiler mi?

1.5. Araştırmanın Varsayımları Ve Sınırlılıkları

Varsayımları:

- Araştırmaya katılan katılımcıların anket ve ölçekleri içtenlikle ve objektif olarak yanıtladıkları varsayılmaktadır.
- Araştırmada kullanılan yöntem ve ölçeklerin araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıkları:

- Bu çalışmada elde edilen veriler İstanbul İli Çekmeköy İlçesinde araştırma kapsamına alınan 150 evli kadın ile sınırlıdır.
- Araştırma kapsamında incelenen kavramlar literatür ile sınırlıdır
- Araştırma verileri ölçme değerlendirme araçları ile sınırlıdır.

İKİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çalışmanın bu bölümünde araştırmaya kavramsal ve kuramsal zemin oluşturacak evlilik, cinsellik, cinsel doyum, evlilik doyumu ve somatizasyon kavramları ile bu kavramlarla ilişkili kuramlar ele alınmaktadır.

2.1. Evlilik Cinsellik ve Cinsel Doyum

Evlilikte önemli bir unsur olarak cinsellik, evliliğe yüklenen anlam ve evliliğe ilişkin tutumları etkilemektedir. Nitekim eşler arasındaki cinsel ilişkide yaşanabilecek aksaklıklar çiftlerin rollerini algılamada değersizliğe ve doyum yetersizliğine neden olmaktadır. Çalışmanın başlığı altında evlilik, cinsellik ve cinsel doyum kavramlarına ilişkin ayrıntılara yer verilmektedir.

2.1.1. Evlilik Kavramı

Evlilik kurumu hem toplumsal bir yapı olması hem de toplumu yeniden üreten bir kurum olması nedeniyle ailenin temeli olarak görülmektedir (Budak, 2005, s. 25) Eşlerin öngörebilecekleri bir gelecek için birlikte olma planlarını açıklayarak bu planlarını resmi hale getirmeleri evlilik sözleşmesi ile sağlanmaktadır (Kessler, 2006, s. 14).

Evlilik, iki ya da daha çok kişi arasında hukuksal anlamda kabul edilen ve toplumun onayladığı, bireylere bir takım hak ve sorumluluklar yükleyen ve genellikle içerisinde cinsellik barındıran bir ilişki biçimidir (Budak, 2005, s. 281) Evlilik, çiftler arasında karşılıklı cinsel doyumu sağlayan, dayanışma, birliktelik ve daha da önemlisi nesillerin devamında belirleyici olan önemli bir ilişki biçimini ifade etmektedir. Bunun yanında evlilik, toplumlar arasında farklı yapılarda gerçekleşen aile kurma ve neslin devamını etkileyen iki farklı cinsin bir araya gelerek kalıcı bir beraberlik oluşturdukları, birbirlerine ve çocuklarına yönelik ortak yükümlülüklerini yerine getirme konusunda söz verdikleri, birbirlerine bağlı sistemler tarafından oluşan evrensel bir kurumu ifade etmektedir (Saxton, 1982, s. 216).

Başka bir tanımlamaya göre evlilik, kadın ve erkeğin yetkili bir makamın önünde ve iki şahidin huzurunda kendi hür iradeleriyle evlilik sözleşmesini imzalayarak hayatlarını birleştirdiklerini belirtmeleridir (Çiftçi ve Biçici, 2005, s. 13). Türk Dil

Kurumu güncel Türkçe sözlüğüne göre ise evlilik, evli olma durumu olarak tanımlanmakla beraber evlenmiş olan kadın ve erkek olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2020). Evlilik ayrıca bir sözleşme ile aile hayatının başlangıcını, eşlerin bir arada yaşamalarının onanmasını ve bu durumun topluma açıklanarak hukuksal, dinsel, kültürel, ekonomik ve sosyal desteğin sağlanmasını ifade etmektedir (Canatan, 2013, s. 57).

Evlilik ailenin kurulmasında şüphesiz büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda evlilik, en genel ifadesiyle erkek ile kadın arasında ortaya çıkan ve eşlerin birbirleriyle rahat şekilde cinsellik yaşamalarına imkân tanıyan, ekonomik anlamda işbirliğinin yapıldığı, yasal anlamda çocukların doğduğu ve büyütüldüğü bir birleşimi ifade etmektedir (Strong ve Cohen, 2013). Bireyler yalnızlıktan kurtulmak, bağımsızlık ve statü kazanmak, yasal şekilde cinsel doyum sağlamak ve sahiplenme duygusundan ötürü evlenme kararı vermektedirler (Güleç, 2012, ss. 67-79).

2.1.2. Evliliğin Tarihsel Arka Planı

Ailenin temelini oluşturan bir olgu olarak evlilik, binlerce yıllık bir geçmiş içerisinde gelişerek ve değişerek günümüze kadar ulaşan bir olgudur. Evlilik günümüzde oturmuş bir yapı olarak görülse de hala değişmeye devam etmektedir. Yaşanan bu değişimin temel nedeni ise sosyal ve kültürel açıdan farklı olan toplumların evliliğe yönelik bakış açılarındaki farklılıktır. Bu durum toplumların evliliği farklı şekilde algılamasına ve uygulamasına yol açmaktadır.

İlk çağlardan bu yana toplumlar nesillerini devam ettirebilme ve birlikte yaşama ihtiyacı duymuşlardır. Bunun yanında ilk çağlarda avcılık ve toplayıcılıkla birlikte kadınlar ve erkekler arasındaki cinsiyet rolleri ve işbölümü belirgin şekilde ortaya çıkmıştır. Doğum yeteneğinin kadınlarda olmasından ötürü toplayıcılık görevi kadınlara; uzak bölgelere gidilmesi gereken bir görev olan avcılık görevi ise erkeklere düşmüştür. Bu durumun bir sonucu olarak anaerkil aile yapısı oluşmuştur (Gökçe, 1991, ss.205-223).

Zaman içerisinde toplumlar yerleşik hayata geçmeye başladıkça devletler oluşmaya başlamış ve devletler ise oluşumlarındaki yapıdan ötürü muhatap olarak gördükleri erkekleri aileden sorumlu kılmıştır. Bu durum ailenin meşrulaştırılmasını ve kayıt altına alınmasını, soy karmaşıklığının önüne geçebilmek için tarihin en eski kurumlarından biri olan evlilik kurumunu ortaya çıkarmıştır (Budak, 1990, s. 195). İlk

evlilik belgesinin Mezopotamya’da bulunduğu belirtilmektedir. Tarihteki en eski evlilik belgesi Milat’tan önce beşinci yüzyıla ait olan Yahudilerden kalma Aramca yazılmış bir papirüs olarak kabul edilmektedir. Bu Papirüs’te 14 yaşında sağlıklı bir genç kızın altı inek karşılığında evlilik akdi yapılmıştır (Sarı, 2016, s. 6).

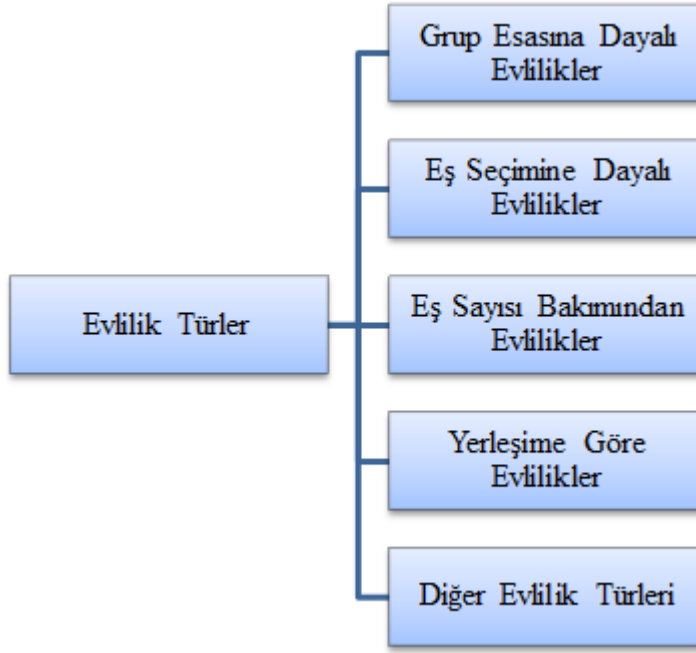
Toplumsal tarihçiler batılı tarz evliliklerin genellikle Amerikan devrimi ile 1830’lu yıllar arasında gerçekleştiğini belirtmektedirler. Ülkemizde ise bu yöndeki ilk adım medeni kanunun kabul edilmesi ile atılmıştır. Bu kanun ile birlikte erken yaşta evlilik ve çok eşlilik gibi birçok alanda yeni düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Kanunun getirdiği yenilikler sonucunda evlenme yaş ortalaması artmıştır (Akdemir, Karaoğlan ve Karakaş, 2016, s. 124).

20. yüzyılla birlikte bilgi ve iletişim teknolojisinde yaşanan gelişme aile yapısının da değişim sürecine girmesine ve ailenin işlevlerinde bazı dönüşümlerin yaşanmasına yol açmıştır (Güleç vd., 2012, ss. 62-79). Böylece geleneksel aile yapısı çözülmeye başlamış ve sanayileşme ve modernleşmeyle birlikte modern aile yapısı oluşmuştur. Küresel değerlerin ön planda olduğu ve hızlı bir değişim ve dönüşümün yaşandığı bu dönemde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ailenin oluşumu ve çözülmesi süreçlerinde değişime yol açmıştır (Günay ve Bener, 2013, ss. 1-16).

Aile yapısında yaşanan bu değişim ve dönüşüm evliliğin de zaman içerisinde değişimine neden olmuştur. Evlilik sayısında yaşanan azalma, evlenme yaşının artması ve boşanma oranlarının artması gibi olgular bunlardan bazılarıdır. Tüm bu gelişmeler bireylerin tutum ve yargılarını da etkilemiştir (Sungur, Duyar, Yıkılmaz, Boyacı, Urhan, Çetin, Arıkan, Çiçek ve İspaha, 2018, ss. 1-2).

2.1.3. Evlilik Türleri

Evliliğin gerçekleşme süreci eş tercihi ve evlendikten sonraki yaşanacak yer gibi hususlardan ötürü kültürler ve toplumlar arasında farklılık göstermektedir (Altuntek, 2001, s. 19). Öyle ki sosyoloji ve antropoloji araştırmalarına bakıldığında evlilik konusunda farklı kriterlerin kullanılmasıyla çeşitli sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir (Haviland, 2002, s. 302). Bu araştırmada ise literatürde en yaygın kullanılan evlilik türleri ile alınmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Evlilik Türleri

Kaynak: Haviland, W. (2002). *Kültürel Antropoloji*, (Çev. Hüsamettin İnaç), Kaknüs Yayınları, İstanbul, s. 302

Grup Esasına Dayalı Evlilikler: Evliliğin grup esasına dayalı olarak gerçekleşmesi dört kategoride ele alınmaktadır. Buna göre *egzogami*, bireyin mensubu olduğu ailenin veya grubun dışından birisiyle evlenmesini; *endogami*, bireyin mensubu olduğu ailenin ya da grubun içerisinde birisi ile evlenmesini ifade etmektedir. Egzogami genellikle modern toplumlarda görülürken geleneksel toplumlarda ise endogami daha yaygın şekilde görülmektedir. Çünkü geleneksel toplumlar akrabalık bağlarını güçlü olduğu, sosyal hareketliliğin fazla olmadığı ve farklı gruplara bakışın dar olduğu toplumlardır. Bu nedenle bu tür toplumlarda genellikle grup içi evlilik anlamına gelen endogami daha yaygındır. Günümüzde akraba evliliklerini bu bağlamda değerlendirmek mümkündür (Bates ve Aydın, 2009, s. 301).

Bunların dışında grup esasına dayalı olarak yürütülen bir diğer evlilik türü olan *hemogami*, birbirlerine benzer sosyal özellikleri bulunan kişilerin evliliklerini ifade ederken *endogami* ise birbirlerine benzemekle beraber grup içi dinamiklerden öte bireysel tercihler tarafından belirlenen evlilik türünü ifade etmektedir (Güngör, 2016, s. 18).

Eş Seçimine Dayalı Evlilikler: Eş seçimine dayalı olarak gerçekleşen evlilikler genellikle tanışarak ve görücü usulü ile gerçekleşen evlilikler olmak üzere iki kategoride ele alınmaktadır. Tanışarak evlilikler modern toplumlarda daha yaygın şekilde görülürken geleneksel toplumlarda ise görücü usulü evlilikler daha yaygındır. Diğer bir ifadeyle bireyselliğin ön planda olduğu toplumlarda aşk, kişisel bir deneyim olarak ortaya çıkarken, birey eş tercihini büyük oranda kişisel bir karar görmekte ve bu kararı kendisi vermektedir (Kottak, 2000, s. 322). Diğer taraftan görücü usulü ile gerçekleşen evliliklerde ileriye dönük rahat bir hayat sürme konusunda gereken özellikler göz önünde bulundurulduğu olduğu için bu tür evliliklerin daha uzun sürme ihtimali daha yüksektir. Görücü usulü evlilik genellikle bireyi değil ailesini ve grupları ilgilendiren bir durumdur. Bu tür evliliklerde kültürel beklentiler ve ekonomik kaygıları ön planda olduğu için aşk evlendikten sonra ortaya çıkmaktadır (Balaman, 2002, s.40).

Eş Sayısı Bakımından Evlilikler: Eş sayısı açısından evlilikler poligami ve monogami olarak iki grupta sınıflandırılmaktadır. *Monogami*, kadınların ve erkeklerin tek bir kişiyle yaptıkları evliliği ifade ederken *poligami* birden çok eşe sahip olmayı ifade etmektedir. Kadınların birden çok erkekle evlenmeleri *poliandri*, erkeklerin birden çok kadınla evlenmeleri ise *polijini* olarak kavramsallaştırılmaktadır (Saran, 193, s. 305).

Yerleşime Göre Evlilikler: Evlilikler, çiftlerin ikamet ettikleri yere göre de sınıflara ayrılmaktadır. Buna göre evlilikten sonra erkeklerin kadınların ailelerine katılmaları ve onlarla beraber yaşamaları *matrilokal* evliliği ifade etmektedir. Türk toplumunda bu tür evliliklere *içgüveysilik* denilmektedir. *Patrilokal* evlilik ise evlendikten sonra kadınların erkeklerin aileleriyle yaşamalarıdır. Bu tür evlilikler daha çok ataerkil toplumlarda görülen evliliklerdir. *Bilokal* evlilik ise kadınların ve erkeklerin ailelerinin yanlarında evliliklerini devam etmeleri durumudur ve bu tür evlilikler genellikle göçebe toplumlarda görülmektedir. *Ambilokal* evlilik çiftlerin evlendikten sonra hangi ebeveynin yanında yaşayacakları konusuna özgürce karar verdikleri durumu ifade ederken *neolokal* evlilik ise çiftlerin evlendikten sonra ayrı bir mekanda evliliklerini sürdürdükleri evlilik türüdür. Bu tür evlilikler modern toplumlarda daha da yaygın hale gelmektedir (Haviland, 2002, s. 304).

Diğer Evlilik Türleri: Sosyal, kültürel ve ekonomik koşulların yoğun olduğu başka evlilik türleri de bulunmaktadır. Bu tür evliliklerden biri olan *levirat*, kocası hayatını kaybeden kadının kocasının kardeşiyle evlenmesini, *sororat*, karısı hayatını kaybeden erkeğin baldızı ile evlenmesini ifade etmektedir. Bu tür evlilikler daha çok miras paylaşımını engellemek veya ortada kalan çocukları korumak amacıyla yapılmaktadır (Haviland, 2002, s. 275). Bunun yanında özellikle kırsal alanlarda eşlerini kaybeden kadınların ve erkeklerin yalnız yaşamalarının uygun görünmemesinden dolayı birbirleri ile evlendirildikleri durumu ifade eden *taygeldi* ve iki ailenin karşılıklı şekilde erkek ve kız çocuklarını evlendirdikleri durumu ifade eden *berdel* evlilikler de bulunmaktadır (Tezcan, 1997, ss. 81-82).

2.1.4. Bireyi Evliliğe Götüren Güdüler

Evlilik kavramı ile ilgili yukarıda ifade edilen açıklamalardan sonra bireyi evliliğe götüren temel motivasyon kaynaklarının neler olduğu sorusu karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu sorunun tek bir yanıtı olduğunu söylemek mümkün değildir. Çünkü kimileri açısından ekonomik kaygılar evlilik nedeni olurken; kimileri açısından ise rahat bir yaşam sürdürme isteği evlilik kararında etkili olmaktadır (Geçioğlu, 2018, s. 97).

Güleç'e (2012, ss. 67-69) göre bireyleri evlilik kararına yönelten üç temel motivasyon kaynağı bulunmaktadır. Bunlar;

- Biyolojik motivasyon: Uzun süre birlikte yaşama ve kendi cinsinden nesil yetiştirme isteği, karşı cins ile ilişki yaşama hazzı, birlikteliği ve kendisini koruma isteğidir.
- Psikolojik motivasyon: Bireyin arzu ettiği cins tarafından sevilme, beğenilme, seçilme, sevme ve kendi çocuklarıyla birlikteliğini sürekli hale getirme konusunda duyduğu haz ve güvendir.
- Sosyal motivasyon: Toplumsal beklentilere ve yasalara uygun hayat sürmenin verdiği rahatlık ve toplumsal normlara uyum ile kazanılan güven ve hazdır.

Bireyi evliliğe götüren motivasyon kaynaklarından biri de dini yaşayıştır. Bireyin dini bakış açısı çevresini ve kendisini anlamlandırmada etkili bir unsurdur. Dini inançlar bireysel ve toplumsal anlamda kabul edilerek insanların bilişsel ve

duygusal algılarıyla sosyal hayata yönelik tutum ve davranışları üzerinde etkili olmaktadır (Yapıcı, 2013, s. 50). Dolayısıyla dini inançları kendisine evlenmeyi emreden bir kişinin evlenme motivasyonlarından birisi de dindir (Geçioğlu, 2018, s. 97)

Bireyin içerisinde yaşadığı toplum da evlilik konusunda kendisini teşvik eden unsurlardan birisidir. Evlilik bireyin hayatında toplumsal rol değişimi gibi önemli değişiklikleri beraberinde getiren bir olgudur. Evlilik erkeğin ve kadının toplum içinde yetişkin olmaya yönelik ilk adımıdır. Bunun yanında çocuk sahibi olma toplumun bireylere anne ve baba rollerini yüklemelerine neden olmaktadır. Böylece bireyler hem gelişimlerini devam ettirmek hem de toplumsal kabulleri gerçekleştirmek için evliliğe yönelmektedirler (Geçioğlu, 2018, s. 97)

Bireyi evlilik konusunda motive eden bir başka faktör de cinsel tatmin yaşama ve denetimi altında olma isteğidir. Cinsel dürtüler tarihsel süreç boyunca bireyleri etkileyen ve onlar üzerinde baskı oluşturan dürtülerden biridir (Saran, 1993, s. 302). Aşk da kadınları ve erkekleri evlilik kararını yöneltten temel motivasyon kaynaklarından bir başkasıdır. Ancak insanlar gerçek ve ciddi anlamda bir aşk hikayeleri olmadan da görücü usulü ile de evlenmektedirler. Bu evliliklerin aksine aşk evlilikleri romantizmin ağır bastığı evliliklerdir.

2.2. Cinsellik Kavramı

Kültürler arasında farklılık gösteren cinsellik kavramı aynı kültür içerisinde dahi farklılıklar göstermektedir (Gölge, 2005). Cinsellik kimi toplumlarda üreme olarak algılanırken; kimi toplumlarda ise erotizm olarak algılanmaktadır. Cinsellik kavramına yönelik bu farklı tanımlamalara karşın cinsellik insanlık tarihi boyunca var olan bir olgu olarak önemini sürdürmüştür (Erdinç, 2018, s. 24).

Doğum öncesi ile beraber başlayan cinsellik yaşam boyu devam etmektedir. Cinsellik denilince genellikle üreme, şehvet, arzu, aşk gibi duygular akıllara gelmektedir. Bireyin kişiliği, inançları, tutumları, davranışları, fiziksel görüntüsü, değerleri, duyguları, sevdiği ve sevmedikleri unsurlar cinsellikten etkilenmektedir. Bunun yanında cinsellik ahlaki ve kültürel faktörlerden de etkilenmektedir. Cinsellik içerisinde cinsel hazzı barındıran bir kavramdır. Duyu esasına dayanan bir tecrübe olan cinsellik, yalnızca cinsel organı değil tüm aklı ve bedeni kapsamaktadır (CETAD, 2020).

Cinsellik, bireyin hayatını devam ettirebilmesi için yaşamsal işlevde olan bir unsur olmasa da hayat kalitesini önemli oranda etkilemektedir (Erdoğan, 2018, s. 25). Cinsellik bireyin tecrübesi ile ilişkili olarak değişmektedir. Kimi zaman bir zorunluluk olarak ortaya çıkan cinsellik kimi zaman nefret kaynağı ve çekince, kimi zaman sıcak ve hoş bir yakınlık veya romantik bir an olarak yaşanmaktadır. Bireyin sosyal, psikolojik ve bedensel koşulları cinselliğini ve cinsel tutumunu etkilemektedir (CETAD, 2020).

Cinsellik; fizyolojik, sinirsel, psikolojik ve hormonal yönleri ile bireyin cinsel hayatını tanımlamaktadır. Bireyin aktif olarak cinsel yaşama sahip olması ya da olmaması cinsel duygu ve düşüncelerinin bir parçasıdır. Başka bir tanımlamaya göre cinsellik sosyal, psikolojik ve biyolojik yönleri bulunan iki bireyin uyum içinde içerisindeki birlikteliklerini ve cinsel anlamda tatminlerini kapsayan, sosyal görevleri, değer yargıları ve tabuları ile belirlenen özel bir an olarak tanımlanmaktadır (Erdoğan, 2018, s. 25). Cinsellik bireyin korkularının, kaygılarını ve rüyalarının esasında rol oynamaktadır (Ünal, 2005, s. 19).

Yoğun zevk duyguları ile ilgili olan cinsellik yalnızca zevk almayı ilgilendiren davranışları içermemektedir. Cinsellik aslında fiziksel anlamda seksten öte bir anlama sahiptir. Cinsellik duygu ve aklın birlikte kullanılması ile gerçek anlamını bulmaktadır. Böylelikle birey cinselliğe dönük düşüncelerinde hayvanlara ait özelliklerinden farklılaşarak duygularını ve düşüncelerini birlikte kullanabilmektedir. Cinsellik, sosyal, ekonomik, sanatsal, dinsel boyut içeren hayatın tüm alanlarında karşılaşılan bir durumdur (Sentilhes, 1972).

Cinsel anlamda sağlıklı olan bir kişi sevme, sevgiyi görme, sevgiyi anlama hoşgörü ve güven gibi hislere sahip olmakla beraber bunları davranış şekline dönüştürmüştür. Bu kişilerin sahip oldukları nitelikleri aşağıdaki gibi sırlamak mümkündür (Taşçı, 2001):

- Kendilerine ve başkalarına dönük sorumluluklarını bilerek bu sorumluluklarını yerine getirmeye çalışmaktadırlar.
- Cinsel isteklerini karşılayabilmek için uygun koşulların oluşmasını beklemekte ve gerektiğinde cinsel hislerini bastırabilmektedirler.

- Kendilerinin ve partnerlerinin bedensel yapı ve niteliklerini bilmektedirler. Bu hususlarla ilgili yanlış düşüncelerden uzaktırlar.
- Cinsellik konusunda yaşadıkları sorunların nasıl çözüleceğini bilmektedirler.
- Kendileri ve yakınları ile ilgili muhtemel cinsel tehlikeleri bilerek bunları önleyecek tedbirleri almaktadırlar.
- Sağlıklı cinsel hislere sahiptirler.
- Sahip oldukları enerjileri cinsel haz sağlamak yerine bunu iletirmek ve geliştirmek adına kullanmaktadırlar.
- Cinsel ihtiyaçları ile ilgili ahlaki değerlere sahiptirler.
- Kendilerine ve çocuklarına yönelik sorumluluklarını bilmekte sağlıklı bir aile yapısı oluşturmaktadırlar.

Bunun yanında cinsellik birçok faktörden etkilenen bir durumdur. Cinsellik üzerinde etkili olan faktörler çalışmanın sonraki başlığı altında ele alınmaktadır.

2.2.1. Cinselliği Etkileyen Faktörler

Cinsellik her şeyden önce sevmeyi ve anlamayı gerektirmektedir. Cinsellik sürecinde çiftlerin birbirleriyle konuşarak ruhsal doyuma ulaşmaları ve birbirlerini tanımaları son derece önemlidir. Bu durum cinsel ilişkinin de temelidir.

Cinsellik ülkemizde ve dünyada sosyal, kültürel, toplumsal ve dinsel etkilerden ötürü rahat şekilde soru sorulabilir konu değildir. Bu durum cinsellik konusunda bilgisiz, özgüveni düşük, deneyimsiz, abartılı söylemler ve beklentiler sergileyen ve karşı cinsi tanımayan bireylerin oluşmasına neden olmaktadır (İncesu, 2004, ss.3-13). Dolayısıyla cinselliği etkileyen faktörleri ele alırken cinsel kimliğin gelişimi, travma ve psikiyatrik bozukluklar gibi faktörlere değinmek gerekmektedir.

Bireyin doğumundan önce cinsel tepki döngüsü ortaya çıkmaktadır. Aynı şekilde psikolojik gelişmeler de yine doğumdan önce başlayarak hayat boyu devam etmektedir. Bireyler zaman içerisinde çeşitli cinsel ve bireyler arası yetenekler geliştirmektedirler. Bu bağlamda bireyin anne ve babasına yönelik bağlılığı, çocukların ihtiyaçlarını bilmesi ve bunları gidermesi gibi yetenekler cinsel kimlik ve cinsel konforun gelişmesinde önemlidir. Çocuklar erkek veya kız olarak birer cinsel

kimlik geliştirmektedirler. Çocuklarda cinsel kimliğin başlangıcında puberte önemli bir tetikleyici olmaktadır. Bunun yanında çocuklarda cinsel duygu, düşünce ve cazibenin gelişimi konusunda böbrek üstü bezleri ve adrenal hormonlar on yaş civarında ortaya çıkmaktadır (Özkan, 2014, s. 203).

Küçük düşürücü ve travmatik cinsel başlangıçlar da sonraki cinsel kaygıyı, hoşlanmamayı ve uyumsuzluğu beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla bireylerin yaşadığı travmalar cinsellik üzerinde etkili olmaktadır (Tashbulatova, 2007). Bu durum bireyde cinsel işlev bozukluğuna neden olmaktadır. Bunun yanında bireyin çocukluk döneminde fiziksel şiddete maruz kalması veya fiziksel şiddete şahit olması da cinsel işlev bozukluğu açısından bir başka risk faktörüdür (Zeynep ve Beji, 2014, s. 204). Psikiyatrik bozukluklar ile cinsel işlev bozuklukları arasında da çift taraflı bir ilişki bulunmaktadır. Cinsel işlev bozuklukları zaman içerisinde depresyona neden olmakla birlikte farklı anksiyete bozuklukları ve şizofreni gibi ruhsal hastalıklara, aile içi ve bireyler arası ilişkilerin bozulmasına neden olmaktadır (İncesu, 1999, ss. 39-48).

Kişilik bozuklukları cinsel istek, çiftler arasındaki bağlılık konusunda yaşanan zorluklar ve samimiyetle ilişkilidir. Obsesif kompulsif bozukluk tanısı alan hastaların kendi içlerinde ya da aile içinde önemli oranda cinsel çatışmalara yönelik bir reaksiyon geliştirdikleri belirtilmektedir (Shen, Urosevich ve Clayton, 1999, ss.535-542). Cinsel işlev bozukluklarının en sık görüldüğu etiyolojik faktör ise anksiyetedir. anksiyete hangi kaynaktan olursa olsun cinsel yanıtı eşlik etmektedir. Cinsel davranışlar hoş olmayan bir şekilde genellikle gerginlik, hayal kırıklığı gibi olumsuz yaşantılar ile son bulmaktadır (Zeynep ve Beji, 2014, s. 204).

Bireyler arası iletişim de cinsellik üzerinde etkili olan önemli faktörlerden biridir. Nitekim bu yönde yapılan araştırmalarda iletişim eksikliği ve engellerinin fiziksel bir nedeni olmayan cinsel işlev bozukluklarının oluşmasında ve devam etmesinde etkili olduğu ve bu durumun tedavi sonuçlarını da etkilediği vurgulanmaktadır (Byers, 2005, ss. 113-118).

2.2.2. Evlilik ve Cinsellik

Cinsellik kimi zaman psikolojik ve sosyal işlevlerinin gerisinde kalan ve ihmale uğrayan bir alan kimi zamanda psikolojik ve sosyal işlemlerin en önemli öğesi olarak hayatı etkileyen bir durumdur. Öyle ki cinsel işlev bozukluğu bireyin patolojik yapısının en önemli suçlusunu olarak kabul edilmekte ve konuşulması dahi toplumsal

dinamikleri olumsuz etkileyeceği düşüncesinden ötürü yasaklanmakta ve gizemli bir kimliğe bürünmektedir. Evliliği ilişkilendiren yönüyle bakıldığında cinsellik toplumda arınmışlığın, kutsanmışlığın, bereketin ve bolluğun simgesi olarak ifade edilmekte mitler, kurallar, yasaklar ve tabularla sınırları belirlenmektedir. Bu kuralların aksine gerçekleşecek cinsellik toplumsal bütünlüğü tehlikeye sokan bir unsur, düzeni bozan bir başkaldırı ve kutsala saldırı olarak algılanmaktadır. Cinsellik, kimi zaman olumsuz inanç ve düşüncelerin gölgesinde korkulu bir çatışma alanına dönüşmektedir. Bazı inanışlara göre tüm cinsel davranışlar hazzı ilgilendiren yönüyle kötü, neslin devamını ilgilendiren yönüyle ise kutsallık içerir. Nitekim Doğu toplumlarının bazılarında kadınların cinsel ilişki sürecinden zevk almalarını utanç verici saymaktadır (Gülsün, Ak ve Bozkurt, 2009, ss.68-79).

Cinsellik evliliğin en temel unsurudur. Evlilik içinde cinsel yakınlık pekiştirme, sorunlarla baş ederken oluşabilecek gerilimi azaltma ve zevki paylaşma gibi fonksiyonları yerine getirmektedir. Diğer taraftan cinsel fonksiyon bozukluğu ise evlilik içinde çiftlerin birbirlerine yakınlığını olumsuz anlamda etkilemektedir (Kıray ve Bayık, 2010, ss.24-25).

Cinsellik evlilik kalitesi üzerinde de belirleyici olan bir unsurdur. Nitekim bu kapsamda yürütülen araştırmalarda cinsel isteğin, cinsel aktivitenin ve cinsel ilişki sıklığının evlilik kalitesi ve memnuniyetini pozitif yönde etkilediği görülmüştür (Annemiek, 2014, s. 51). Başka bir araştırmada ise birbirlerinden cinsel anlamda memnun olan çiftlerin daha mutlu evlilik yaptıkları görülmüştür. Araştırmada ayrıca cinsel tatminden evlilik kalitesine, cinsel tatminden evlilik istikrarsızlığına ve evlilik kalitesinden evlilik istikrarsızlığına kadar uzanan nedensel dizilere destek sağlanmıştır. Evlilik sürecinin başlangıcındaki yüksek cinsel tatmin seviyeleri, evlilik kalitesinde bir artışla neden olmuş ve bu da zaman içinde evlilik istikrarsızlığında bir azalmaya yol açmıştır. Cinsel tatminin evlilik istikrarsızlığı üzerindeki etkileri evlilik kalitesinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla çiftlerin birbirlerinin duygularını tatmin etmeleri tatmin edici cinsellik açısından da önemlidir. Çünkü bu tür duygular cinsel aktivite ve romantizm için gereken ortamın oluşturulmasına destek olmaktadır (Yeh, Lorenz, Wickrama, Conger, Elder ve Glen, 2006, s.339).

Cinsellik, ilişkisinde bağlayıcı rolü güçlü olan önemli bir faktördür. Cinselliğin eşler arasında sağlıklı bir şekilde ilerlemesi çiftlere kendilerine has bir özel bağları

meydana getirmekte ve çiftlerin birbirlerine yönelik yakınlıklarını artırmaktadır. Ayrıca çiftlerin sevgi, koruma, sıcaklık, korunma hislerini etkileyerek gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çiftlerin birbirlerinin karşılıklı olarak duygu, düşünce ve fikirlerine saygı göstermeleri evliliğin içerisinde sağlıklı bir cinsel ortamın oluşmasına kapı aralamaktadır (Rodoplu, 2019, s.32).

2.3. Cinsel Doyum Kavramı

Evlilik sürecinde çiftlerin cinsellik yaşantıları cinsel doyumlarını da etkilemektedir. Cinsel doyum, çiftlerin yaşadıkları cinsel ilişkiden duydukları memnuniyeti ve bu ilişkiden aldıkları hazzı ifade etmektedir. Cinsel doyum hem cinsel hem de cinsel olmayan tarafları ortaya çıkarmaktadır (Yıldız, 2014, s. 22). Cinsel doyum kişinin cinsel ilişkideki ödül düzeylerine ve maliyetlerine, kişinin ödüller ve maliyetler için karşılaştırma düzeylerine ve bu ödüllerin maliyetlerin ikili eşitliği algılarına bağlıdır. Cinsel memnuniyetin, zaman içinde, ödül seviyelerinin maliyet seviyelerini göreceli ödül seviyelerinin göreceli maliyet seviyelerini ve kişilerarası ödül eşitliğini aşması durumunda daha yüksek olması beklenmektedir (Lawrance ve Byers, 1995).

Cinsel doyum, romantik ilişkilerin en önemli unsurudur. Özellikle ilişkilerini sonsuza kadar devam etmeyi arzulayan çiftler açısından bu konunun önemi daha da artmaktadır. İnsanlar cinselliği üreme ihtiyacı dışında yaşama arzusu olarak görmektedirler. Buna göre cinsellik insanlar açısından olumlu ve olumsuz duyguları ifade eden bir iletişim biçimidir (Barash ve Lipton, 2002).

2.3.1. Cinsel Doyumun Etkileri

Çiftler arasındaki cinsel uyum, ilişkideki bütün alanları etkileyen temel faktörlerden birisidir. Bu durum evliliğin devamını veya sonlanmasını dahi belirlemektedir. Cinsel doyum, evlilik ilişkilerinde sabit bir işlev görmesinin bireysel, kültürel, ekonomik ve sosyal etkenlerle ilişkili olmasının yanında evlilik ve çiftler arasındaki uyumu da etkilemektedir.

Sprecher, evlilik öncesi ilişkilerde cinsel tatmin memnuniyet, sevgi, bağlılık ve istikrar ile ilişkileri ele aldığı çalışmasında cinsel doyumun, hem erkek hem de kadınlar için ilişki memnuniyeti, sevgi ve bağlılıkla pozitif düzeyde ilişkide olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca araştırmada cinsel doyumun ilişki istikrarı ile ilişkili olduğuna

dair bazı kanıtlar bulunmuştur. Genel olarak, cinsel tatminin erkekler için ilişki kalitesiyle kadınlardan daha güçlü bağlantıları olduğu görülmüştür. Lawrence ve Byers (1995, s. 267) ise uzun vadeli heteroseksüel ilişkilerde cinsel memnuniyet cinsel tatminin kişilerarası değişim modeli başlıklı çalışmalarında cinsel doyumun, ilişki memnuniyetini benzersiz bir şekilde yordadığını tespit etmişlerdir.

Başka bir araştırmada ise özellikle kadınlar arasında cinsel doyumun büyük ölçüde arttığı vurgulanmaktadır. Bunun yanında genç yaşta cinsel ilişki, cinsel olarak korunmama ve dindarlık, cinsel yaşamın erken başlangıcı, yüksek eğitim, cinsel atılganlık, karşılıklı sevgi hissi, seks malzemelerinin kullanımı, sık cinsel ilişki, çok taraflı (çok yönlü) cinsel teknikler ve sık orgazm gibi unsurların çiftlerin cinsel doyumlarını etkilediği vurgulanmaktadır (Haavio-Mannila ve Kontula, 1997).

Cinsel doyum ve evlilik memnuniyeti arasındaki ilişkilerin ele alındığı başka bir araştırmada ise cinsel doyumun kötü iletişimin evlilik memnuniyeti üzerindeki olumsuz etkilerini kısmen telafi ettiği vurgulanmaktadır. Buna göre iletişim ve cinsel tatmin arasında önemli bir etkileşim vardır; eğer çiftler yapıcı iletişimde başarılı olursa, cinsel doyum evlilik memnuniyetine katkıda bulunmamaktadır. Alternatif olarak, çiftler iletişimde güçlük çekiyorlar ancak cinsel olarak tatmin oluyorsa, daha az tatmin edici bir cinsel ilişkiye sahip olduklarından daha fazla evlilik memnuniyeti yaşamaktadırlar (Litzinger, Samantha ve Gordon, 2005). İlişki memnuniyeti ve cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelendiği başka bir araştırmada da ilişki memnuniyetindeki değişikliklerin cinsel doyumda değişikliklere yol açtığı hipotezini ya da cinsel doyumdaki değişikliklerin ilişki memnuniyetinde değişikliklere yol açtığı hipotezini destekleyen sınırlı kanıta ulaşılmıştır (Sandra, 2005, ss.113-118).

2.3.2. Cinsel Doyumun Boyutları

Cinsel doyum, kişisel tutum, düşünce, inanç ve duygu gibi bileşenlerden oluşan çok boyutlu bir deneyimdir. Dolayısıyla cinsel doyum bireyin önceki tecrübeleri, güncel beklentileri ve geleceğe dönük niyetleri ile ilişkilidir. Literatürde cinsel doyum konusundaki en güçlü belirleyicilerin genel ilişki memnuniyeti, evlilik kalitesi, bağlılık, iletişim, ortak başlatılan paylaşım ve kararlılık olduğu belirtilmektedir (Gill ve Hegarty, 2007, ss. 15-28).

Cinsel doyum ile beden imgesi arasındaki ilişkilerin ele alındığı araştırmalar sınırlı sayıdadır. Çok boyutlu bir yapı olan beden imgesi bireyin fiziksel özellikleriyle

ilgili düşünceleri, görüşleri ve hislerini tanımlamaktadır. Bireyin bedeni kendisini temsil etmektedir. Bunun yanında beden bireyin yaşlı veya genç ya da çirkin veya güzel gibi sosyal anlamlar kazanmasına neden olmaktadır. Negatif bir beden imgesi bireyin kendisine yönelik öz değerlendirmesini olumsuz etkilemektedir. Yüksek beden imgesine sahip olan bireylerin daha fazla cinsel deneyim yaşadıkları ve daha az cinsel problemlerle karşılaştıkları yapılan araştırmalarla ortaya çıkmaktadır (Weaver ve Byers, 2006, ss.333-339).

Başka bir araştırmada da üniversiteyi eğitimi gören kadınlar ve erkeklerdeki beden imajı ile cinsel doyum arasındaki ilişkiyi ele alınmıştır. Araştırmada cinsel doyum ile beden imajı arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bunun yanında erkekler ve kadınlar arasında bir farklılığın olmadığı, beden imajı konusundaki endişelerini kadınlar ve erkekler açısından da karşılaştığı görülmüştür (Prouty, 2007, ss. 77-93).

2.3.3. Cinsel Doyum ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Cinsel memnuniyet, medeni kalite ve medeni dengesizlik, daha önceki birçok çalışmada çiftlerin yaşam süresi boyunca incelenmiştir. Öztürk ve Şafak (2014) Cinsel doyum ile evlilik uyumu arasındaki ilişkiyi ele aldıkları araştırmalarında 18-55 yaş aralığındaki 100 evli çifte anket uygulamışlardır. Araştırmanın sonunda çift olarak karı ve kocanın çift uyumu, çift doyumunu, sevgi gösterme, çiftler arası bağlılık ve genel evlilik uyumunun çiftlerin cinsel ilişkiden aldıkları doyumla negatif yönde ilişkide olduğu görülmüştür. Erkekler açısından sevgi gösterme ile cinsel ilişki sıklığı arasında yüksek düzeyde bir ilişki olduğu ve çiftler arası iletişim ile çiftler arası bağlılık arasında da negatif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

Başka bir araştırmada ise Erdinç (2018) evli bireylerde evlilik uyumu, yaşam doyumunu ve cinsel doyum düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma İstanbul'da yaşayan 99'u kadın 133 erkek toplam 232 evli birey üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonunda evli çiftlerin cinsel doyumlarının cinsiyetlerine, eğitim düzeylerinin, gelir seviyelerine, çalışma durumlarına, çocuk sayılarına, evlilik sürelerine, evlilik yapma şekline, yaşa ve evlilik türüne göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmüştür. Aynı şekilde katılımcıların evlilik uyumlarının da evlilik süresi, çalışma durumu, yaş, gelir düzeyi, cinsiyete göre farklılık göstermediği

buna karşın evlilik türü, eğitim düzeyi, evlilik yapma şekli, çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaştığı görölmüştür.

Del Mar Sánchez (2014) ve arkadaşları ise cinsel doyumun bağımlı değişken olduğu araştırma yayınlarının sistematik bir derlemesini yapmışlardır. Araştırmada büyük elektronik veri tabanlarında literatür taraması yapıldıktan ve bir seçim sürecini takiben, 1979 ve 2012 arasında yayınlanan 197 bilimsel makalenin ana bulguları incelenmiştir. Araştırmanın sonunda cinsel doyumun bireylerin cinsel sağlığı ve genel refahı için önemli bir faktör olduğu bununla birlikte, bu önemine rağmen, cinsel doyumunu açıklamak için en önemli faktörleri birleştiren teorik modellerin eksikliğinin bulunduğu vurgulanmıştır. Araştırma sosyo-demografik ve psikolojik özellikler ile fiziksel ve psikolojik sağlık durumu gibi bireysel değişkenler, yakın ilişkiler ve cinsel tepki ile ilişkili değişkenler, sosyal destek ve aile ilişkileri ile ilgili faktörler, kültürel inançlar ve din gibi değerler ile cinsel doyumun önemini ortaya koymaktadır.

Pujols ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan bir başka araştırmada da bir kadın beden topluluğu örneğinde cinsel iletişim, uyumluluk, memnuniyet, kişisel endişe ve ilişkisel endişe dahil olmak üzere, beden imajının hangi yönlerinin cinsel tatminin çoklu alanlarını etkilediğini daha iyi anlamak için çoklu beden imajı değişkenlerini değerlendirmişlerdir. Araştırmaya 18-49 yaş arasında 154 kadın dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda vücut kaygısı, fiziksel durum, cinsel çekicilik ve cinsel aktivite sırasında vücut hakkındaki düşünceler dahil olmak üzere vücut imajının çeşitli yönlerinin, kadınlarda cinsel doyumunu etkilediği görölmüştür. Bu bulgular, düşük cinsel tatmin yaşayan kadınların vücut imajının bu özel yönlerini hedefleyen tedavilerden faydalanabileceğini göstermektedir.

Heiman ve arkadaşları (2011) ise en az 1 en çoğu 51 yıldır evli olan orta ve ileri yaştaki çiftlerin cinsellik ve ilişki parametrelerini incelemişlerdir. Araştırma Brezilya, Almanya, Japonya, İşpanya ve ABD'de 40-70 yaş arasında 1.009 çift ile gerçeleştirilmiştir. İlişki mutluluğunu ve cinsel doyumunu modellemek için temel demografik, sağlık, fiziksel yakınlık, cinsel davranış, cinsel işlev ve cinsel tarih değişkenleri kullanılmıştır. Katılımcıların ortalama yaşı erkekler için 55 ve kadınlar için ise 52 bulunmuş ortalama ilişki süresi 25 yıl bulunmuştur. Araştırmanın sonunda erkeklerde ilişki memnuniyetinin sağlık, fiziksel yakınlık ve cinsel işlevlere bağlı olduğu görölmüştür. Erkeklerle karşılaştırıldığında, kadınların ilişkinin başlarında

daha düşük cinsel doyum ve daha sonra daha fazla cinsel doyum yaşadıkları görülmüştür. Uzun vadeli taahhütlü ilişki bağlamında, cinsel işlevsellik ilişkilerinde önemli cinsiyet farklılıkları bulunmuştur.

Pascoal ve arkadaşları (2014) ise bireylerin cinsel doyum kavramını tanımlarının tematik analizini yapmışlardır. Araştırmaya 449 kadın ve 311 erkek toplam 760 kişi dahil edilmiştir. Araştırmada iki ana tema belirlenmiştir: İlk tema, zevk, olumlu duygular, uyarılma, cinsel açıklık ve orgazm gibi bireysel cinsel deneyimin olumlu yönlerine odaklanırken; ikinci tema, karşılıklılık, romantizm, duyguların ifadesi, yaratıcılık, arzuları harekete geçirme ve cinsel aktivitenin sıklığı gibi ilişki boyutlarına odaklanmaktadır. Araştırma sonuçları karşılıklı mutluluğun cinsel doyumun çok önemli bir bileşeni olduğunu ve cinsel doyumun çatışma veya işlev bozukluğunun olmamasından değil olumlu cinsel deneyimlerden kaynaklandığını göstermektedir. Araştırmanın bulguları olumlu cinsel sonuçlara odaklanan cinsel tatmin tanımlarını ve modellerini ve hem erkekler hem de kadınlar için kişisel ve ikili cinsel ödüllere bağlantılı öğeleri içeren önlemlerin kullanımını desteklemektedir.

Rodoplu (2019) tarafından yapılan çalışmada evli bireylerde cinsel doyum ve evlilik uyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Bunun yanında cinsel doyum ve evlilik uyumunun sosyal ve demografik değişkenlerle ilişkisinin bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın verileri anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonunda eşlerin cinsel doyum ölçek puanlarıyla evlilik doyum ölçeği puanları arasında ters yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bunun yanında çiftlerin fiziksel özelliklerini beğenmeyle cinsel yaşantı ölçeğinde aldıkları puanlar arasında da anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre partnerinin fiziksel özelliklerini daha az düzeyde beğenenlerin cinsel yaşantı ölçeğinden aldıkları puanlar daha çok beğenenlere kıyasla daha yüksektir. Son olarak çiftlerin cinsel yaşantı sürecindeki başarısızlıklarının çift uyumunu olumsuz anlamda etkilediği tespit edilmiştir.

2.4. Evlilik Doyumu

Evliliğin bireylerin hayatında önemli etkisi bulunmaktadır. Evlilik aile olmanın temellerini oluşturması açısından önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir. Evliliğin hem bireyler hem de toplum açısından birçok işlevi yerine getirmesi bu olguyu araştırmaların önemli bir konusu haline getirmektedir (Lazaridès, 2010, ss.11-31). Evlilik, bireyleri mutluluğa ulaştıran ve kişiliklerini geliştiren önemli bir birimdir.

Ancak evlilik her zaman doyuma ulaşılabilen bir olgu değildir. Literatürde açık şekilde kavramsallaştırılmayan evlilik doyumu kavramı üzerinde birçok tartışma bulunmakta ve bu alandaki tartışma günümüzde de devam etmektedir. Evlilik doyumu çiftlerin birbirleriyle ilgili olumlu duygu ve düşüncelere sahip olmaları ve iletişim kurarak aralarındaki çatışmayı çözebilme becerileri olarak tanımlanmaktadır (Öztürk ve Şafak, 2014, ss.16-17).

Başka bir tanımlamaya göre evlilik doyumu evlilik sürecinde çiftlerin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamaları durumunu ifade etmektedir. Evlilik doyumu çiftlerin ait olma, sevgi, cinsel ihtiyaçlar, bağlılık ve değerli hissettirme gibi ihtiyaçlarını evlilik sürecinde karşılayıp karşılamadıklarını ifade etmede kullanılan bir kavramdır (Erden, 2016). Çiftlerin evlilik sürecinde ihtiyaçlarını karşılayabilme dereceleri evlilik doyumlarını etkilemekte ve bu durum evlilik doyumu kriteri olarak değerlendirilmektedir. Evlilik duygusunu seviyesinin artması bireylerin evlilik doyumu ile ilgili düşünce biçimlerini daha olumlu hale getirmektedir. Bireyler evlilikle ilgili her türden bulguyu değerlendirerek evliliklerinde elde ettikleri doyumu tespit etmektedirler (Sancaktar, 2016, s.11).

Evlilik doyumu, çiftlerin evliliklerinde bazı ihtiyaçlarının bulunduğu ve bu ihtiyaçların karşılanıp karşılanmaması derecesine göre oluşturdukları algıyı ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle çiftlerin arzularına ulaşma dereceleri'dir. Bu doyum genel itibari ile arkadaşlık, evlilik ve cinsellik gibi özel konulardaki doyumu ifade etmektedir (Güngör, 2007). Evlilik doyumu ile ilgili değişkenler literatürde sıklıkla çalışılmıştır. Bu değişkenler genel olarak sadakat, cinsel doyum, çocuklar, ev işlerinin ortaklaşa yapılması, ortak ilgi, yeterli ekonomik gelire sahip olma ve benzer geçmiş tecrübelerini paylaşma olarak sıralanmaktadır (Öztürk ve Şafak, 2014, ss. 17).

2.4.1. Evlilik Doyumunu Etkileyen Etmenler

Evlilik doyumu, eşlerin her türlü durumundan etkilenme ihtimali bulunan bir kavramdır. Nitekim bu yönde yapılan araştırmalarda birçok faktörün evlilik doyumunu etkilediği görülmüştür. Grandon ve arkadaşları yaptıkları araştırmada evlilik doyumu üzerinde etkili olan 10 temel faktör bulunduğunu ve bunların üçünün temel faktörler olduğunu belirtmektedirler. Araştırmacılar bu temel faktörleri; bağlılık, paylaşılan değerler ve sadakat olarak sıralamışlardır. Aşk duygusunun baskın olduğu evlilik ilişkilerindeyse romantizm, saygı, duyarlılık ve bağışlama evlilikte önemli yer

tutmaktadır. Ancak sadece aşk duygusu ile evlilik doyumu elde etmek mümkün değildir. Aşk duygusu sadakat ile birlikte doyum sağlamaktadır. Buna göre çiftler evlilik ilişkisinde sadakat kavramına değer verdiklerinde evlilik doyumu ortaya çıkmaktadır. Evlilik doyumu üzerinde belirleyici olan bir diğer faktör de paylaşılan değerlerdir. Buna göre çiftlerin ortak gelenek ve göreneklere sahip olmaları beraberinde evlilik doyumunu getirmektedir. Son olarak araştırmacılar cinsel doyumun da evlilik doyumu üzerinde belirleyici rol oynadığını belirtmektedirler (Rosen-Grandon, Myers, Jane ve Hattie, 2004, ss.58-68).

Sancaklar ise yaptığı araştırmada evlilik doyumu üzerinde etkili olan faktörleri aşağıdaki gibi sıralamaktadır (Sancaktar, 2016, s. 59):

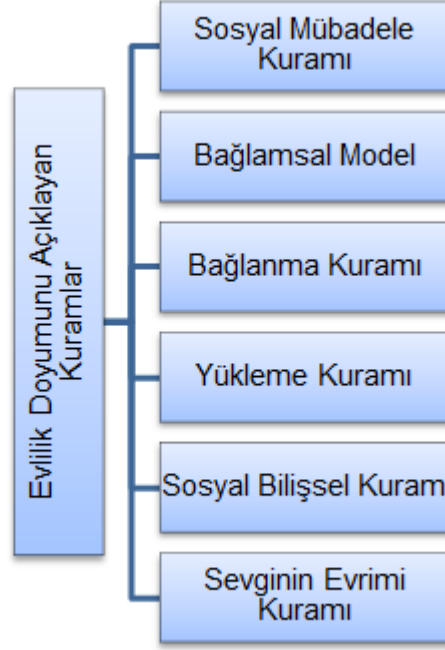
- Evlilik ilişkisinde yüksek düzeyde sözsüz iletinin bulunması.
- Düşünce birliği içinde olma.
- Ortak paylaşım alanları oluşturma.
- Sorunları çözme sürecinde net olma.
- Tartışmadan kaçma ya da tartışmayı pozitif olarak yönlendirme.
- Sürekli destekleyici tutum sergileme.
- Düşünce birliğine varma.
- Sözlü ve sözsüz iletişimde dengeli olma.
- Karşıt görüşleri olumlu bir şekilde dile getirme.
- Memnuniyet düzeyini yüksek tutma.

Demir'e (2017, s.18) göre ise evlilik doyumu üzerinde etkili olan bir başka faktör de eş desteğidir. Eş desteği evlilik doyumu üzerinde kritik önemde bir faktördür. Çünkü çiftlerin birbirlerini karşılıklı şekilde desteklemeleri aralarında bilişsel ve duygusal olarak daha kuvvetli bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır.

2.4.2. Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar

Bireyin evlilik ilişkisinde ihtiyaçlarını karşılama derecesi ile ilgili algısını ifade eden evlilik doyumu çiftlerin evlilikten elde ettikleri genel doyumunu ifade etmekle birlikte arkadaşlık ve cinsellikten sağladıkları doyumunu da ifade etmektedir. Dolayısıyla evlilik doyumu çiftlerin evlilik ilişkisinin bütün yönlerinde hissetmiş

oldukları hoşnutluk ve mutluluk duygusudur. Literatürde evlilik doyumu kavramını açıklamaya yönelik çeşitli kuramlar bulunmaktadır. En yaygın olarak kullanılan kuramlar şekil 2’ de gösterilmektedir.

Şekil 2. Evlilik Doyumunu Açıklayan Kuramlar

2.4.2.1. Sosyal Mübadele Kuramı

Thibaut ve Kelley’in 1959’da geliştirdikleri bu kuram çiftler arasındaki bağılılığı açıklamaya çalışmaktadır. Sosyal değiş-tokuş kuramı olarak da adlandırılan bu kuramın karşılaştırma seviyesi, getiri, bedel ve ödül kavramları temeline dayanmaktadır. Bu kuram, çiftler arasındaki ilişkileri bedel ve ödül ilişkisinden hareketle açıklamaya çalışmaktadır (Aronson, Wilson ve Akert, 2012, s.580). Buna göre bireyin tatminine neden olan maddi ve manevi kaynaklar ödül olarak kabul edilirken; bireyde olumsuz davranışlara yol açan, bireyin davranışlarının işlem sırasını engelleyen ve performansının düşmesine neden olan, evlilik ilişkisi sürecinde yaşadığı doyumu engelleyen faktörler ise bedel olarak tanımlanmaktadır. Bireyin maddi değer kaybetmesi ve karşı tarafın kötü alışkanlıklarına maruz kalması bedel olarak gösterilmektedir. Evlilik ilişkisinde bu iki kavram arasında denge bulunmalıdır. Sağlıklı bir evlilik ilişkisinde ise daha çok ödül alıp daha az bedel ödemek tercih edilmektedir (Yiğit, 2018, s.29).

Evlilik süresince eşlerden birisinin belirli bir bedel ödedikten sonra hak gördüğüne inandığı ödülü alamaması durumunda sorunlu ilişkiler ortaya çıkmakta ve bu durum evlilik doyumunu düşürmektedir. Böylece birey olumsuz duygu durumuna düşmektedir. Bunun tersi durumunda ise yani eşlerden biri sahip olduğu ödül katlandığı bedelden fazla olması durumunda ise o eş açısından evlilik doyumunu artmaktadır. Sosyal mübadele kuramının dayandığı bir diğer kavram da karşılaştırma düzeyidir. Bilişsel ve normatif olmak üzere iki kategoride ele alınan karşılaştırma düzeyine göre toplumsal anlamda kabul gören kurallar normatif karşılaştırma düzeyini; kişisel deneyimler sonucunda ortaya çıkan beklentiler ise bilişsel karşılaştırma düzeyini ortaya çıkarmaktadır (Yiğit, 2018, s.29).

2.4.2.2. *Bağlamsal Model*

Literatürde evlilik doyumuna kuramsal zemin oluşturan bir başka yaklaşım da bağlamsal modeldir. Bu modele göre evlilik ilişkisinin başlamasından bitmesine kadar ki sürede çiftlerin davranışları üzerinde etkili olan tüm psikolojik değişkenler ve koşullar bağlamsal modelin unsurlarıdır. Bu model, evlilik ilişkisi boyunca çiftlerden birisinin bir davranış sergilemesinin akabinde diğerinde meydana gelen duygusal ve bilişsel tepkilerin evlilik açısından önemli bir faktör olduğunu savunmaktadır. Bu durum bir mantık sistematiğine dahil edildiğinde ise eşin gösterdiği davranış partnerinin işlem sürecini, partnerin gösterdiği davranış da eşin davranışını etkilemektedir (Bradbury ve Fincham, 1988, s.713).

Bağlamsal model literatürde yakın bağlam ve uzak bağlam olmak üzere iki şekilde ele alınmaktadır. Buna göre yakın bağlam bireyin o anda tecrübe etmiş olduğu duygu ve düşüncelerini açıklarken uzak bağlam ise bireyin sabit özelliklerini açıklamaktadır. Evlilik doyumunu da iki bağlam arasındaki ilişki ile açıklanmaktadır (Bradbury ve Fincham, 1988, s.714).

2.4.2.3. *Bağlanma Kuramı*

İlk olarak Bowlby tarafından tanımlanan bağlanma kuramı bebekler ile onların bakımını üstlenen kişiler arasında gerçekleşen duygu odaklı ilişkileri açıklayan ve bu bağlamda zihinsel modeller geliştiren bir kuramdır. Bebekler doğdukları andan itibaren varlıklarını devam ettirebilmek için bakıma ve başkalarının sevgisine ve ilgisine ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durumda bebeklerin zihinsel, fiziksel, sosyal ve duygusal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri başta anneleri olmak üzere onlara bakım

hizmeti veren kişilere bağlanması kaçınılmazdır. Hayatın ilk dönemlerinde oluşan bu bağ bireyin kişiliğini etkilemekte ve tüm yaşamında belirleyici olmaktadır (Yıldız, 2012, ss.1-3).

Bowlby “İçsel Çalışan Modeller” ile kuramını açıklamaktadır. Bowlby’nin bağlanma kuramının temelini oluşturan ve çocukların zihinlerinde kendileri ve başkaları ile ilgili oluşturdukları ilişkileri açıklayan bu model çocukların kendilerine bakım veren kişilere yönelik tepkileri ile ilişkilidir. Buna göre çocuklar ihtiyaçları olduğunda bakıcılarından gerekli desteği ve olumlu tepkiyi gördüklerinde bakıcılarını ulaşılabilir, destekleyici ve güvenilir hissetmekte ve bununla ilgili bilişsel temeller geliştirmektedir. Bu durumun tam tersinde bakıcıların çocukların ihtiyaçlarına duyarsız kalmaları durumunda ise çocuklar bakıcılarını desteklenmeye, sevmeye değmez reddedici bir figür olarak görmektedirler (Morsünbül ve Çok, 2011). Çocuklar bu içsel çalışan modeller ile hayatlarının ilk döneminde elde ettikleri tecrübeleri sonraki yaşamlarına da aktarmaktadırlar. Böylece bu modeller çocukların yaşamları boyunca kurdukları ilişkilerde belirleyici olmaktadır. Çocukların zihinlerinde oluşan bu Semalar gelecek deneyimlerini yapılandırmakta ve böylece kendilerine ve başkalarına yönelik algılarına, ilişkilerini, inançlarını, tutumlarını ve beklentilerini biçimlendirmektedir (Yıldız, 2012, s.4).

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle çocukların geliştirdikleri içsel çalışan modellerinin evlilik dönemlerinde de etkili olması kaçınılmazdır. Buna göre çocukların gelişim dönemlerinde karşılaştıkları yetersizlik evlilik ilişkilerinde de kendini göstermektedir. Bu durum evlilik doyumunu azaltmaktadır. Çocukluk dönemi ve psikoseksüel dönemi başarılı bir şekilde atlatmış olan çiftlerin evlilik doyumları da daha yüksek olmaktadır (Yiğit, 2018, s.33).

2.4.2.4. *Yükleme Kuramı*

Evlilik duyumunu temellendiren bir başka kuam olan yükleme kuramı da Weiner tarafından ortaya atılmış bir kuramdır. Bu Kurama göre yaşanan bir olayın insanlarda bırakmış olduğu etki ve bu etkiye neden olan faktörler son derece önemlidir. Çünkü birey kendisine yönelik yapılan bir davranışın sonrasında kendisinde oluşan idrak ile karar vermekte ve bu karar sonraki davranış ve tepkilerinin oluşmasında kritik rol oynamaktadır (Sancaktar, 2016, s.21).

Yükleme kuramı sorumluluk ve nedensellik yüklemelerinden oluşmaktadır. Nedensellik yüklemesi bir duruma sebep olan faktörlerle ilgili konuları içerirken; sorumluluk yüklemesi ise bireyin karşılaştığı duruma hesap verebilmesini ifade etmektedir. Ayrıca sorumluluk yüklemesi olayın sorumlusunun kim olduğuyla da ilgilenmektedir (Yiğit, 2018, s.33).

2.4.2.5. Sosyal Bilişsel Kuram

Evlilik doyumu kavramını açıklayan sosyal öğrenme kuramına göre bireyler çocukluk dönemlerinden itibaren gözlem ve rol model yöntemiyle belirli davranışları öğrenmektedirler. Dolayısıyla bireyler tüm davranışları doğuştan kazanmamakta bazı davranışları sonradan kazanabilmektedir. Bu kuram göre bireyler evlilikleri ilgili düşüncelerinde ebeveynlerini öne kalmaktadırlar. Başka bir ifadeyle birey annesi ve babasından görmüş olduğu davranışları kendi ailesi ve evlilik ilişkisini yönlendirmektedir. Bu durum aktarım etkileşimi oluşmakta ve bireyler model olarak aldıkları ebeveynlerine göre evliliklerini yapılandırmaktadırlar.

2.4.2.6. Sevginin Evrimi Kuramı

Çiftlerin evlilik doyumunu açıklayan bir başka kuram olan sevginin evrimi kuramına göre evlilik ilişkisinden elde edilen doyum evlilik sürecinde şu üç ihtiyacın karşılanmasıyla ilişkilidir. Bu ihtiyaçlar; cinsellik, koruma ve korunmadır. Bireyler küçük yaşlarında ebeveynleri tarafından korundukları için evlilik sürecinde kendilerini koruyabileceğine inandıkları bir eş arayışına girerler. Erkekler genellikle bu ihtiyaçları karşılamak için annelerine benzediğine inandıkları bir eş tercih etmeyi istemektedirler. Bunun yanında çiftler birbirlerini henüz çocuk olarak gördüklerinden dolayı koruma ihtiyacını da hissetmekte ve kimi zaman birbirlerine yönelik çocukça davranışlar sergilerler. Cinsel dürtüdeki temel amaç ise nesli devam ettirmek ve çoğalmaktır (Kızgın, 2020).

Cinsel ihtiyaçlar sevginin evrimi kuramı açısından en önemli ihtiyaç olarak görülmektedir. Çoğalma dürtüsünden kaynaklanan cinsel ihtiyaçlar erkeklerde ve kadınlarda da farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Çünkü erkekler genellikle daha çok çocuk sahibi olabilmeyi isterken kadınlar ise daha az çocuk sahibi olabilmeyi istemektedirler. Daha çok çocuk isteyen erkekler açısından tek eşlilik önemli görülmemektedir. Daha az çocuk isteyen kadınlar açısından ise çocuklarına en iyi

seviyede babalık yapabilecek bir eş son derece önemlidir. Bu kuram evlilik doyumu kavramını yalnızca çoğalma ve cinsellikle açıklamaktadır (Yıldız, 2013, s.25).

2.4.3. Evlilik Doyumu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Literatürde evlilik doyumunun farklı değişkenlerle ilişkisinin ele alındığı çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan birinde Sığırcı (2010) çiftlerin bağlanma örüntüleri ile evlilik doyumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 100 erkek 120 kadın toplam 220 kişi dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonunda evlilik doyumu ile bağlanma örüntüleri arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Buna göre kaçınmalı ve kaygılı bağlanma örüntüsünün artmasıyla bireylerin daha düşük düzeyde evlilik doyumu yaşadıkları görülmüştür.

Çağ (2011) ise çalışmasında algılanan eş desteği ve evlilik doyumu kavramlarını farklı demografik faktörler açısından ele almıştır. Araştırmanın örneklemi 363'ü erkek 448'i kadın toplam 811 kişiden oluşmaktadır. Araştırmanın sonunda kadınların daha düşük düzeyde evlilik doyumu yaşadıkları görülmüştür. Bunun yanında cinsel doyum, ev içerisindeki sorumlulukları paylaşma düzeyi, dindarlık düzeyi ile evlilik doyumu arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Ayrıca algılanan eş desteğinin de evlilik doyumunu pozitif yönde yordadığı tespit edilmiştir.

Bloch ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan çalışmada ise eşlerin duyu düzenlemeleri ile evlilik doyumları arasındaki bağlantı araştırılmıştır. Araştırmanın örneklemi orta yaşlı (40-50 yaş) ve daha büyük (60-70 yaş) evli çiftlerden oluşmaktadır. Veriler aktör-partner bağımlılık modellenmesi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda eşlerin olumsuz deneyimlerinin ve davranışlarının eşler için eş zamanlı olarak daha fazla evlilik memnuniyetini öngördüğü ve eşlerin olumsuz davranışlarının daha fazla evlilik memnuniyetinde uzaklaşmayı artırdığı görülmüştür.

Jackson ve arkadaşları (2014) ise evlilik doyumunda cinsiyet farklılıklarını bir meta analiz çalışması ile ele almışlardır. Araştırmada kadınların erkeklerden daha düşük evlilik memnuniyeti yaşadıkları yönündeki yaygın varsayımı deneysel olarak test edilmiştir. Meta analizine toplam 101.110 katılımcı ile toplam 226 bağımsız örnek dahil edilmiştir. Genel sonuçlar, eşler ve eşler arasındaki evlilik memnuniyetinde istatistiksel olarak anlamlı ancak çok küçük cinsiyet farklılıkları olduğunu

göstermektedir; eşler, eşlerden biraz daha az memnun kalmıştır; Bununla birlikte, moderatör analizleri, bu farkın klinik örneklerin dahil edilmesinden kaynaklandığını, evlilik terapisinde eşlerin evlilik ilişkilerinden kocalarından% 51 daha az memnun olma olasılığının olduğunu göstermiştir. Klinik dışı toplum temelli örnekler için etki büyüklüğü, genel popülasyondaki çiftler arasında anlamlı bir cinsiyet farklılığı olmadığını göstermiştir. Ek moderatör analizleri, aynı ilişkide olan eşlerin ve eşlerin evlilik doyum düzeyleri (yani ikili veriler) karşılaştırıldığında cinsiyet farklılıkları olmadığını göstermiştir.

Lavner ve Bradbury'e (2010) göre evlilik doyumu konusunda yapılan çalışmalarda her ne kadar evlilik doyumu yüksek başlar ve ortalama yeni evliler için azalsa da, bazı eşler niteliksel olarak farklı yörüngeleri takip etmektedirler. Araştırmacılar bu durumu test edebilmek için 464 yeni evli eşten 4 yıl boyunca topladıkları 8 kendi kendine memnuniyet raporunu kullanarak, yüksek kesişmelerle tanımlanan ve memnuniyette azalma, orta kesişme ve asgari düşüş ve düşük kesişme ve önemli düşüşler dahil olmak üzere 5 yörünge grubu belirlemiştir. Araştırmanın sonunda Grupların 4- ve 10 yıllık boşanma oranlarında sistematik olarak değişiklik gösterdiği ve eşlerin, kocalarına göre daha tatmin edici yörüngeleri takip etme eğiliminde oldukları görülmüştür. Bunun yanında kişilik özellikleri, stres, saldırganlık ve iletişim davranışlarının, evlilikten kısa bir süre sonra gruplar arasında beklenen yönlerde ayrımcılığa uğradığı görülmüştür.

Dew ve Wilcox (2011) ise anneliğe geçiş ile eşlerin evlilik doyumundaki düşüşler arasındaki bağlantıya ilişkin rakip açıklamaları test ettikleri araştırmalarında Ulusal Aileler ve Hanehalkı Araştırması'nın birinci ve ikinci dalgalarından elde edilen verileri (N = 569) kullanarak, yeni annelerin evlilik doyumundaki düşüşlerin, eşlerin birbiriyle geçirdikleri kaliteli zamandaki düşüşlere ve algılamalardaki artışlara bağlamışlardır. Bir çocuğun doğumunun ardından aile rolünün gelenekselleşmesinin evlilik memnuniyetini azalttığı doğrudan açıklanmamış, ancak bu durum çiftlerin evlilik adaletsizliği algılarıyla ilişkilendirilmiştir.

Çağ ve Yıldırım (2016) tarafından yapılan çalışmada ise evlilik doyumu üzerinde etkili olan kişisel ve ilişkiyel değişkenler ele alınmıştır. Araştırmada eğitim düzeyi, cinsiyet, eşesli, çocuk sayısı, çiftler arasındaki yaş farkı, süresi, ekonomik durum, cinsel doyum, ev içi sorumlulukların paylaşılması gibi değişkenlerin evlilik

doyumunu üzerinde ne düzeyde etkili olduğu incelenmiştir. Araştırmaya 448'i kadın 811 evli birey dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri anket yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmanın sonunda algılanan eş desteği ile cinsel doyum ve eğitim düzeyinin evlilik doyumunu etkilediği görülmüştür. Bunun yanında çocuk sayısı, cinsiyet, eşler arasında yaş farkı, evlilik süresi ve ev içinde sorumlulukların paylaşılması değişkenlerinin evlilik doyumunu üzerinde belirleyici olmadığı tespit edilmiştir.

Yiğit (2018) ise Evli kadınların evlilik doyumunu düzeyleri ile aile içi şiddet ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma örneklemini Muğla iline bağlı Bodrum ilçesinde hayatını devam eden 100 katından oluşmaktadır. Araştırmanın sonunda kadınlar tarafından algılanan evlilik doyumunu düzeyinin yaş, eğitim durumu, evlilik öncesinde tanışıyor olma, evlenme şekli, çocuk sahibi olma gibi değişkenlere göre farklılık göstermediği; buna karşın çiftlerin yaşadıkları yer, evlilik süresi, çocuk sayısı değişkenlerine göre ise farklılık gösterdiği görülmüştür.

Yıldız (2012) tarafından yapılan çalışmada ise algılanan anne baba tutumu ile evlilik doyumunu arasındaki ilişki incelenmiştir. Bunun yanında araştırmada çiftlerin yaşı, aralarındaki yaş farkı, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, iş durumu, evlenme biçimi, toplam evlilik süresi, çocuk sayısı ve cinsiyet gibi değişkenler açısından evlilik doyumunun nasıl farklılaştığı incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 102'si kadın toplam 200 bireyden oluşmuştur. Çalışmanın sonunda çiftlerin eğitim durumu ve evlilik doyumunu arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılığa göre çiftlerin eğitim durumu arttıkça evlilik doyumları artmıştır. Bunun yanında evlenme biçimi ile evlilik doyumunu arasında da anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Kendi isteğiyle severek evlenen çiftlerin evlilik doyumunun görücü usulü ile evlenenlere kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Çiftlerin algıladıkları anne baba tutumu ile evlilik doyumunu arasında da anlamlı düzeyde bir ilişkinin olduğu buna göre demokratik anne baba tutumu ile evlilik doyumunu arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğu görülmüştür.

2.4.4. Somatizasyonun Tanımı ve Belirtileri

Somatizasyon veya tıbbi muayene ile açıklanamayan bir veya daha fazla fiziksel semptomun ifadesi oldukça karmaşık bir fenomendir. Bilimsel literatürde, somatizasyonun farklı tanımları kullanılmaktadır. Somatizasyon kavramı bireyin üstesinden gelemediği gerginliği ya da nevrotik çalışmalarının psikofizyolojik ve

psikosomatik belirtilere dönüşerek bedende hissedilmesidir (Kellerman, 2009, ss. 235-236). Somatizasyon “patolojik bulguların hesaba katılmadığı somatik sıkıntı ve semptomları yaşama ve iletişim kurma eğilimidir”. Bununla birlikte, somatizasyonun başka bir hastalıkla çakışabileceği vurgulanmaktadır. Buna göre bozulma ile sonuçlanan herhangi bir fiziksel şikaye, bilinen hastalık veya bulguları beklenenden çok daha fazla olduğunda, somatizasyonun fiziksel bir hastalık ile birlikte olduğu kabul edilmektedir (Jose, 2011, s. 57).

Başka bir tanımlamaya göre somatizm patolojik bulguların hesaba katılmadığı somatik sıkıntı ve semptomları yaşama ve iletişim kurma, onları fiziksel hastalığa atfetme ve onlar için tıbbi yardım arama eğilimidir. Bu tanım somatik şikayetlerin sadece psikolojik yönlerini değil, aynı zamanda tıbbi sistemle bağlantılı yönleri de içermektedir. Örneğin, tekrarlanan tıbbi soruşturmanın somatizasyon üzerindeki güçlendirici etkisini (örneğin, 'Beni incelemek için çok fazla zaman harcadıysa, ciddi bir hastalığım olmalı') veya dikkat ve bakımın etkilerini düşünebiliriz. Ek olarak, ikincil kazanç (örneğin, mali tazminat şeklinde hastalık parası almak) somatizasyonu etkileyebilir (Rohlof, Knipscheer ve Kleber, 2014, ss.1793-1804).

Kendi duygularını okumada zorluk çekme, sürekli kaygı anksiyete ile sürekli tepki verme eğilimi ve anksiyete duyarlılığı, anksiyete belirtileri korkusu ve anlamlarının yanlış yorumlanması gibi durumlarda somatizasyona genetik yatkınlık vardır. Genetik çalışmalar tek yumurta ikizlerinde somatoform bozuklukların uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu koşullar ayrıca dikkat eksikliği bozukluğu ve alkolizm olan ailelerde beklenenin üzerinde kümelenmektedir (Silber, 2011, s.57).

Somatoform bozukluklar, bireyde fiziksel anlamda belirtiler olmasına rağmen fiziksel nedenlerin bulunmadığı hastalıkları tanımlamada kullanılan bir kavramdır. Bu hastalık grubundaki belirtilerde tıbbi bir temel bulunmamaktadır. Bireyde tıbbi bir rahatsızlık olduğunu hissettirecek fiziksel şikayetler olsa da yapılan tetkiklerde, araştırmalarda ve muayenelerde bireyin yaşadığı bedensel yakınmayı açıklayacak herhangi bir tıbbi ve fiziksel hastalığın olmadığı görülmektedir. Bireyin yakınmaları vücudunun belirli bölgeleri ile ilgili olduğu için birey yaşadığı rahatsızlığı organik bir sebebe bağlamakta ve şikayetleri ile ilgili birime sıkça başvurmaktadır. Bu kapsamda en sık başvuru alan birimler nöroloji, iç hastalıkları, rehabilitasyon ve fizik tedavidir (Öztürk ve Uluşahin, 2016, s.40).

somatoform bozuklukları kavramı 1980’de DSM-3 ile literatüre dahil olmuştur. fakat DSM-5’te somatoform bozukluklarını belirten başlık kaldırılmış ve bunun yerine somatik belirti bozuklukları veya ilişki bozuklukları başlığı kullanmıştır (Öztürk ve Uluşahin, 2016, ss.408-409). DSM-5’te bedensel belirti bozuklukları ve ilişkili bozuklukları aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

- Hastalık kaygısı bozuklukları,
- Bedensel belirti bozuklukları,
- Diğer sağlık durumu üzerinde etkili olan faktörler,
- Yapay bozukluklar,
- Dönüştürme bozuklukları,
- Diğer bedensel belirti bozuklukları ile ilişkili bozukluklar.

2.4.5. Somatizasyon ve Evlilik Doyumu

Literatürde evlilik doyumu ile somatizasyon değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelendiği araştırmalar sınırlı düzeydedir. Bu bağlamda yapılan bir araştırmada Lim (2000) Çinli çiftler ile yaptığı çalışmasında evlilik doyumu ve somatizasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 311 Çinli çiftin dahil edildiği araştırmada 141 katılımcı Amerika’da 170 katılımcı ise Malezya’da hayatına devam etmektedir. Araştırmanın sonunda kadınlar ve erkekler açısından somatizasyon ve evlilik doyumunu farklı değişkenlerin etkilediği görülmüştür. Bunun yanında çiftlerin uyrukları ve yaşının somatizasyon düzeyini etkilediği görülmüştür. Ayrıca somatizasyon düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı profesyonel yardım aramanın hem somatizasyon hem de evlilik doyumunu etkilediği görülmüştür.

Başka bir araştırmada ise Kafkaslı (2019) somatizasyonun evli bireylerde problem çözme becerisi ve evlilik doyumuna aracılık rolünü incelemiştir. Araştırmaya 282’si kadın toplam 437 evli birey dahil edilmiştir. Araştırmanın verileri anket yöntemi ile elde edilmiş elde edilen veriler istatistiki analiz programı ile çözümlenmiştir. Verilerin analizi sürecinde korelasyon ve t-testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda evlilik doyumu ile problem çözme becerisi arasında istatistiki yönden anlamlı ve pozitif bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında somatizasyon düzeyinin hem evlilik doyumunu hem de problem çözme becerisini

negatif açıdan etkilediği görülmüştür. Diğer taraftan somatizasyonun evlilik doyumu ile problem çözme becerisi arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı rolde olduğu görülmüştür.

2.4.6. Somatizasyon Üzerine Yapılan Çalışmalar

Literatürde somatizasyonun farklı değişkenlerle ilişkisinin ele alındığı çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan birinde Rohlof ve arkadaşları (2014) Mültecilerin tıbbi olarak açıklanamayan fiziksel semptomları ile ilgili literatürü gözden geçirmeyi amaçlamıştır. Araştırmada somatizasyonun çeşitli tanımları ve açıklamaları ile kültürün hastalık kavramındaki rolü özetlenmektedir. Ayrıca, mültecilerin somatizasyonu ile ilgili epidemiyolojik literatürün bir derlemesi sunulmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre Batılı olmayan ülkelerden gelen mülteciler, genel Batılı nüfustan daha fazla açıklanamayan somatik semptomlar sergilemektedir. Her ne kadar farklı çalışmalar farklı metodolojiler kullanmış olsa da ve bu nedenle karşılaştırılması zor olsa da, mültecilerin somatizasyonun önemli olduğu belirli bir popülasyonu oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Başka bir araştırmada ise Reif ve arkadaşları (2010) Depresyon ve somatizasyon arasındaki psikobiyojik farklılıkları incelemiştir. Araştırmanın sonucunda İmmünolojik aktivasyon, somatoform bozuklukların spesifik özellikleri, yani hastalık davranışı ve ağrı eşikleri ile ilişkili görünmektedir. Bunun yanında depresyon ve somatizasyonun psikobiyojik yönlerinin kısmen örtüştüğünü göstermektedir.

Shin ve Kang (2011) ise hemşirelerde duygusal emek ve mesleki stresin somatizasyon üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçladıkları araştırmalarında mesleki stres, duygusal emek ve genel özelliklerin somatizasyonla ilişkisini ve hemşirelerde somatizasyonu etkileyen faktörleri incelemiştir. Araştırmanın örneklemini oluşturan 227 hemşireyi incelemek için nicel, tanımlayıcı bir araştırma desen kullanılmıştır. Hemşirelere, somatizasyon, mesleki stres, duygusal emeği değerlendiren 3 kavram içeren 52 maddelik bir anket uygulanmıştır. Toplanan veriler tanımlayıcı istatistikler, t-testi, ANOVA, Pearson korelasyon katsayıları ve çoklu regresyon kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonunda değişkenler arasında duygusal gösterimin sıklığı duygusal emeğin alt alanlarından biri ve aşırı yük rolü alt mesleki stres ve diploma mezuniyetinin eğitim düzeyi, somatizasyon derecesini önemli ölçüde yordadığı görülmüştür.

Somatizasyonun evli bireylerde problem çözme becerisi ve evlilik doyumuna aracılık rolünü ve somatizasyonun demografik değişkenlerle ilişkisini inceleyen Kafkaslı ise erkek ve kadınlar açısından somatizasyonun istatistiki olarak anlamlı bir farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Buna göre erkeklere kıyasla kadınlar da daha yüksek somatizasyonun farkı tespit edilmiştir. Ayrıca çocuğu olmayanların hem problem çözme becerisi hem de evlilik duyumunu daha yüksek olduğu görülmüştür.

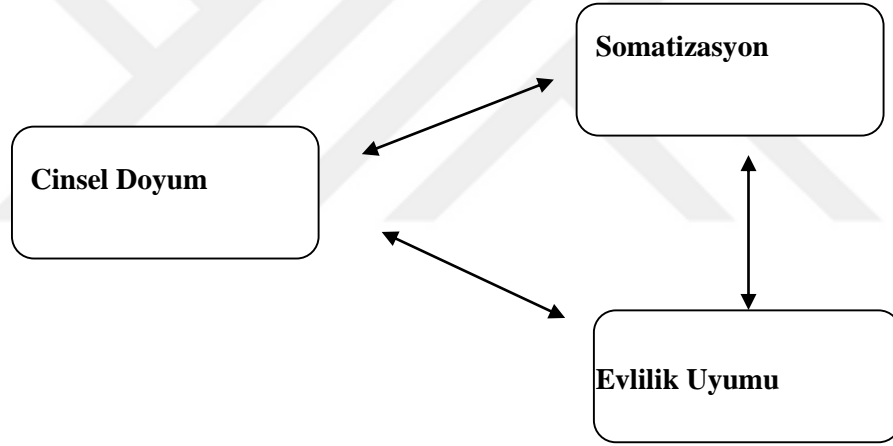

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, evli kadınlarda cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin tespiti noktasında “ilişkisel tarama” modeli tercih edilmiştir. Bu modelde, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin hangi yön ve düzeyde olduğu da ortaya konur. Araştırmada modele ilişkin gösterim aşağıdaki gibidir:

Şekil 3. Cinsel Doyum, Evlilik Uyumu Ve Somatizasyon Arasındaki İlişki Modeli

3.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada verilerin toplanması noktasında anket yöntemine başvurulmuştur. Online olacak şekilde katılımcılara ulaştırılan anket içerisinde toplam dört bölüm yer almaktadır.

3.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu bölümde, katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koyan sorular yer almaktadır. Toplam 14 sorunun yer aldığı bu bölümde katılımcı sayıları ve yüzdelik dilimlere yer verilmiştir.

3.2.2. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği- Kadın Formu

İkinci bölümde yer alan Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği- Kadın Formu Rust ve Golombok (1986) tarafından geliştirilmiş olup Türkçeye uyarlaması Tuğrul ve arkadaşları (1993) tarafından yapılmıştır. Temelde cinsel ilişkinin niteliğini ve cinsel fonksiyon bozukluğunun değerlendirildiği ölçek, kadın ve erkek olmak üzere iki formdan oluşmaktadır. Toplam yedi alt boyutun yer aldığı ölçek içerisindeki “kaçınma (7, 13, 20 ve 23. ifadeler), doyum (9, 12, 19 ve 25. İfadeler), iletişim (2 ve 16. İfadeler), dokunma (5, 10, 18 ve 22. İfadeler) ve ilişki sıklığı (3 ve 15. İfadeler)” alt boyutları hem erkek hem de kadın formu için geçerlidir. Diğer iki alt boyut ise kadın formunda “vajinismus (6, 11, 17 ve 24. İfadeler) ve orgazm bozukluğu (8, 14, 21 ve 28. ifadeler)” olarak yer almaktadır. Kadın formu içerisinde yer alan 2, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 19, 21, 22, 25, 26, 27 ve 28. ifadeler ters bir şekilde kodlanmaktadır. Toplam 28 ifadenin yer aldığı ölçek ifadeleri, 0: Hiçbir zaman, 4: Her zaman olacak şekilde 5’li likert olarak yapılandırılmıştır. Ölçekten alınan yüksek puan, cinsel işlevler ve ilişkinin niteliğinde bozulmanın olduğunu göstermektedir. Ölçek için verilen cevaplar sonrasında elde edilen toplam puan 1 ila 9 arasında değişen standart puanlara dönüştürülür ve nihayetinde ölçeğin kesim noktası olan 5 puan ve üzerindeki kişilerde sorun olduğu kabul edilir.

3.2.3. Evlilik Uyum Ölçeği

Üçüncü bölümde yer alan EUÖ, Locke ve Wallace tarafından 1959 yılında geliştirilmiş olup ölçeğin ülkemizde geçerlilik ve güvenilirliği Tutarel-Kışanak (1999) tarafından yapılmıştır. Anlaşma (1,2,3,4,5,6,7,8,9. ifadeler) ve İlişki tarzı (10,11,12,13,14 ve 15. ifadeler) olmak üzere iki alt boyutun yer aldığı ölçek içerisinde toplam 15 ifade yer almaktadır. Bu ifadelere verilen cevaplar aşağıdaki gibi yapılandırılmıştır:

1. İfade: 0,1,2,3,4,5 ve 6

2-9 arası ifadeler: 5,4,3,2,1,0

10. İfade: 0,1,2

11. İfade: 3,2,1,0

12. İfade: “anlaşmazlık” 0, “dışarıda birşeyler yapmak” 1, evde oturmak 2

13. İfade 0,1,2,3

14. İfade 2,1,0 ve son olarak 15. İfade 0,1,2,2'dir. Verilen cevaplar sonrasında elde edilen toplam puanın 43 ve altında olması durumunda “evlilik uyumunun düşük” olduğu kabul edilir.

3.2.4. Somatizasyon Ölçeği

Dördüncü bölümde yer alan “Somatizasyon Ölçeği- SÖ” Starke R. Hathaway ve J. Charnley McKinley tarafından 1943 yılında yayımlanan ve günümüzde de kullanılmaya devam edilen Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri (MMPI) somatizasyon alt ölçeği maddeleri ile oluşturulmuştur. Dülgerler (2000) tarafından geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olup toplam 33 ifadeden oluşur. Ölçek içerisinde yer alan “1-4-5-6-7-10-11-19-20-21-22-23-26-27-32-33” ifadeleri için doğru cevap 1 puan, yanlış cevap için 0 puan alınabilmek iken diğer sorular için doğru cevap için 0, yanlış puan için 1 puan alınmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan maksimum 33 iken minimum puan ise 0'dır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması Somatizasyon belirtisinin olduğunu gösterir.

3.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili Çekmeköy ilçesinde yaşayan evli kadınlar oluşturmaktadır. Örnekleme ise söz konusu ilçede yaşayan evli kadınlar arasında basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilenler oluşturmaktadır.

Bu araştırmada istatistiksel açıdan elde edilen verilerin anlamlılık düzeyinin sağlanması amacı ile toplam 155 kişiye anket uygulanmıştır. Ancak, araştırmaya katılanlardan 3 kişinin anket formunda yer alan soruların büyük çoğunluğunu boş bırakmasından dolayı toplam 152 adet anket istatistiksel analize tabi tutulmuştur.

3.4. Verilerin Analizinde Kullanılan İstatistik Yöntemler

Araştırmada anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin analizinde aşağıdaki yöntemlere başvurulmuştur:

Cronbach's Alpha: Araştırmada, EUÖ, SÖ ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği- Kadın Formu içerisinde yer alan ifadelerin güvenilirliklerinin ortaya konmasında başvurulmuştur.

Normallik Analizi: Araştırmada, EUÖ, SÖ ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği- Kadın Formu içerisinde yer alan ifadelerin normal dağılım gösterip göstermediğinin tespitinde başvurulmuştur.

Frekans Dağılımları: Araştırmaya katılan evli kadınları tanımlayıcı özelliklerin ortaya konmasında başvurulmuştur.

Tanımlayıcı İstatistikler: Anket formunda yer alan EUÖ, SÖ ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği- Kadın Formundan elde edilenlere ait özelliklerin ortaya konmasında başvurulmuştur.

Korelasyon Analizleri: Evli kadınlarda cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasındaki ilişkinin ortaya konmasında başvurulmuştur. Kullanılan bu analizin değerlendirilmesinde aşağıdaki değer aralıkları kabul edilmiştir:

0,70-1,00 “yüksek”;

0,70-0,30 “orta”;

0,30-0,00 “düşük”

Bağımsız Örneklem t-Testi: Araştırmada ikili değişkenlerde cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyinin karşılaştırılmasında başvurulmuştur.

Tek Tönlü Varyans (ANOVA) Analizi: Araştırmada ikiden fazla değişkenlerde cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyinin karşılaştırılmasında başvurulmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmada ilk olarak anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin güvenilirlik ve normallik test sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgulara, akabinde katılımcıların kişisel bilgilerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise ölçeklere ait tanımlayıcı bulgular ile araştırmanın amacı kapsamında oluşturulan problemlerin sonuçlarına yönelik bulgular raporlanmıştır.

4.1. Güvenilirlik Düzeyi

Araştırmada yer alan ölçek ifadelerinin güvenilirlik düzeylerinin tespitinde Cronbach's Alpha katsayısına yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Güvenilirlik Sonuçları

	Güvenilirlik Düzeyi
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği- Kadın Formu	0,98
Evlilik Uyum Ölçeği	0,78
Somatizasyon Ölçeği	0,92

Yukarıdaki tabloda anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin güvenilirlik sonuçları yer almaktadır. Buna göre, elde edilen değerler ölçek ifadelerinin güvenilir olduğunu göstermektedir.

4.2. Normallik Analizi

Araştırmada, anket uygulaması sonucunda elde edilen verilerin normallik dağılımlarında Skewness ve Kurtosis değerlerinin -2 ila +2 arasında olup olmadığına bakılmıştır. Teste ilişkin sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Normallik Test Sonuçları

		İstatistiki Değer	Standart Hata
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	Skewness	0,502	0,197
	Kurtosis	-0,984	0,391
Kaçınma	Skewness	0,752	0,197
	Kurtosis	-0,456	0,391
Doyum	Skewness	0,345	0,197
	Kurtosis	-1,031	0,391
İletişim	Skewness	0,141	0,197
	Kurtosis	-1,163	0,391
Dokunma	Skewness	0,992	0,197
	Kurtosis	0,772	0,391
İlişki Sıklığı	Skewness	0,338	0,197
	Kurtosis	-0,835	0,391
Vajinismus	Skewness	0,694	0,197
	Kurtosis	0,535	0,391
Orgazm Bozukluğu	Skewness	0,600	0,197
	Kurtosis	-0,986	0,391
Evlilik Uyumu Ölçeği Toplam Puanı	Skewness	-1,438	0,197
	Kurtosis	1,486	0,391
Anlaşma	Skewness	-1,358	0,197
	Kurtosis	1,367	0,391
İlişki Tarzı	Skewness	0,021	0,197
	Kurtosis	0,791	0,391
Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı	Skewness	0,863	0,197
	Kurtosis	-0,466	0,391

Anket içerisinde yer alan değişkenlere ait verilerin -2 ila +2 arasında olmasından ötürü verilerin normal bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Verilerin normal dağılım göstermesinden dolayı da araştırmamızda parametrik test yöntemleri tercih edilmiştir.

4.3. Araştırma Grubunu Tanımlayıcı Bulgular

Araştırmanın bu kısmında, evli kadınları tanımlayıcı özelliklere ait bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgularda evli kadınların tamamının cinsel sorun yaşamadığı, psikiyatrik bir hastalıklarının olmadığı ve psikiyatrik ilaç kullanmadıkları tespit edilmiştir. Evli kadınların diğer tanımlayıcı bulguları aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Mevcut Yaş ve Evlilikleriyle İlgili Elde Edilen Sonuçlar

Yaş	Ort.	SS
	31,26	7,153
Evlilik Yaşı	Ort.	SS
	24,63	4,439
Evlilik süresi	N	%
1 yıldan az	14	9,2
1- 2 yıl	41	27,0
3- 4 yıl	25	16,4
5- 6 yıl	20	13,2
7- 8 yıl	13	8,6
8 yıldan fazla	39	25,7
Toplam	152	100,0
Evlenme şekli	N	%
Görücü Usulü	39	25,7
Anlaşarak	113	74,3
Toplam	152	100,0
Kaçıncı evliliğiniz	N	%
Birinci evliliğim	150	98,7

İkinci evliliğim	2	1,3
Toplam	152	100,0

Evli kadınların mevcut yaş ve evlilikleriyle ilgili elde edilen bulgularda yaş ortalamasının $31,26 \pm 7,153$ olduğu ve mevcut yaş ortalamasının ise $24,63 \pm 4,439$ olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların evlilik sürelerine bakıldığında büyük çoğunluğun 1-2 yıldır evli olduğu ve daha çok anlaşarak evlendikleri görülmektedir.

Katılımcıların %98,7'sinin birinci evlilik yaptığı, %1,3'ünün ise ikinci evliliği olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4. Çekirdek Aile Dışı Kişi/Kişilerin Olup Olmadığına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

Evinizde eşiniz, çocuğunuz ve sizden başka biri yaşıyor mu yaşıyorsa kim		
	N	%
Hayır	148	97,4
Dadı	1	0,7
Eşimin ilk evliliğinden olan iki oğlu	2	1,3
Annem	1	0,7
Toplam	152	100,0

Katılımcıların evlerinde eş, çocuk veya kendileri dışında yaşayan kişi/kişilerin olup olmadığına yönelik dağılımlarda %97,4'ü eş, çocuk veya kendisi dışında evlerinde kimsenin kalmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların Çocuk Sahiplik Durumları

	N	%
Çocuğum yok	72	47,4
1 çocuğum var	34	22,4
2 çocuğum var	33	21,7
3 çocuğum var	12	7,9
4 çocuğum var	1	0,7
Toplam	152	100,0

Katılımcıların %47,4'ünün çocuğunun olmadığı, %22,4'ünün ise 1 çocuğunun, %21,7'sinin 2 çocuğunun, %7,9'unun 3 çocuğunun ve son olarak %0,7'sinin 4 çocuğunun olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
İlkokul	18	11,8
Lise	36	23,7
Üniversite	83	54,6
Lisansüstü	15	9,9
Toplam	152	100,0

Katılımcıların %11,8'inin ilkokul, %23,7'sinin lise, %54,6'sının üniversite, %9,9'unun lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Gelir Durumlarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Orta	46	30,3
İyi	84	55,3
Çok iyi	22	14,5
Toplam	152	100,0

Katılımcıların %30,3'ünün gelir durumlarının orta, %55,3'ünün iyi, %14,5'inin ise çok iyi olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Mesleklerine Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Ev Hanımı	42	27,6
Psikolog	22	14,5
Hemşire	3	2,0
Öğretmen	30	19,7
Mühendis	8	5,3
Sağlık Çalışanı	5	3,3
Öğrenci	7	4,6
Mimar	3	2,0
Müdür	3	2,0
Muhasebe	3	2,0
Satış Danışmanı	5	3,3
Tekstil Çalışanı	3	2,0
Avukat	2	1,3
Müşteri Temsilcisi	1	0,7
Bankacı	1	0,7
Grafiker	1	0,7
Çalışmıyor	3	2,0
İletişim Uzmanı	1	0,7
Fırıncı	2	1,3
Aşçı	2	1,3
İşletmeci	1	0,7
Pasta Şefi	1	0,7
Güvenlik Uzmanı	1	0,7
Temizlik	2	1,3

Toplam	152	100,0
--------	-----	-------

Tablo 8’de katılımcıların meslekleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Buna göre katılımcıların büyük çoğunluğunun ev hanımı, psikolog ve öğretmen olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9. Katılımcıların Bilinen Hastalıklarının Olup Olmadıklarına Yönelik Elde Edilen Sonuçlar

	N	%
Hayır	120	78,9
Evet	32	21,1
Toplam	152	100,0

Tablo 9’da katılımcıların bilinen hastalıklarına yönelik sonuçları yer almaktadır. Buna göre, katılımcıların %78,9’unun bilinen bir hastalığının olmadığı, %21,1’inin ise bilinen bir hastalığının olduğu tespit edilmiştir.

4.4. Cinsel İşlevlerde ve İlişkinin Niteliğinde Sorun Yaşama Durumuna Yönelik Elde Edilenler

Çalışmanın bu kısmında araştırmaya katılanların bilinen hastalıklarının olup olmadığı, eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çocuk sahipliği ve evlenme şekillerinin cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşanıp yaşanmadığına göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 10. Evli Kadın Bazı Özelliklerinin Cinsel İşlevlerde ve İlişkinin Niteliğinde Sorun Yaşama Duruma Göre Dağılımları

Cinsel İşlevlerdeki ve İlişkinin Niteliğinde Sorun Yaşanması						
	Sorun yaşayanlar		Sorun yaşamayanlar		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Bilinen hastalığınız var mı?						
Hayır	34	81,0	86	78,2	120	78,9

Evet	8	19,0	24	21,8	32	21,1
Toplam	42	100,0	110	100,0	152	100,0
Gelir Durumu	N	%	N	%	N	%
Orta	17	40,5	29	26,4	46	30,3
İyi	20	47,6	64	58,2	84	55,3
Çok iyi	5	11,9	17	15,5	22	14,5
Toplam	42	100,0	110	100,0	152	100,0
Eğitim Düzeyi	N	%	N	%	N	%
İlkokul	3	7,1	15	13,6	18	11,8
Lise	14	33,3	22	20,0	36	23,7
Üniversite	21	50,0	62	56,4	83	54,6
Lisanüstü	4	9,5	11	10,0	15	9,9
Toplam	42	100,0	110	100,0	152	100,0
Çocuk Sahipliği	N	%	N	%	N	%
Çocuğum yok	23	54,8	49	44,5	72	47,4
1 çocuğum var	9	21,4	25	22,7	34	22,4
2 çocuğum var	7	16,7	26	23,6	33	21,7
3 çocuğum var	3	7,1	10	9,1	13	8,6
Toplam	42	100,0	110	100,0	152	100,0
Evlenme şekli	N	%	N	%	N	%
Görücü Usulü	10	23,8	29	26,4	39	25,7
Anlaşarak	32	76,2	81	73,6	113	74,3
Toplam	42	100,0	110	100,0	152	100,0

Katılımcıların bazı özelliklerinin cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşama durumuna göre dağılımlarına bakıldığında cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşayanların %81'inin bilinen bir hastalığının olmadığı, %19'unun ise bilinen bir hastalığının olduğu; buna karşın cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşamayanların %78,2'sinin bilinen bir hastalığının olmadığı, %21,8'inin ise bilinen bir hastalığının olduğu tespit edilmiştir.

Gelir durumu bağlamında cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşama dağılımlarına bakıldığında, cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşayanların %40,5'inin orta düzeyde, %47,6'sının iyi düzeyde ve son olarak %11,9'unun çok iyi düzeyde gelire sahip olduğu, buna karşılık cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde

sorun yaşamayanların %26,4'ünün orta düzeyde, %58,2'sinin iyi düzeyde ve son olarak %15,5'inin çok iyi düzeyde gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim düzeyi açısından cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşayanların %7,1'inin ilkokul, %33,3'ünün lise, %50'sinin üniversite ve %9,5'inin lisansüstü mezunu olduğu; cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşamayanların %13,6'sının ilkokul, %20'sinin lise, %56,4'ünün üniversite ve %10'unun lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk sahipliği açısından cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşayanların %54,8'inin çocuğunun olmadığı, %21,4'ünün 1 çocuk, %16,7'sinin 2 çocuk ve %7,1'inin 3 çocuğa sahip olduğu; cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşamayanların %44,5'inin çocuğunun olmadığı, %22,7'sinin 1 çocuk, %23,6'sının 2 çocuk ve %9,1'inin 3 çocuğa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Evlenme şekli açısından cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşayanların %23,8'inin görücü usulü, %76,2'sinin anlaşarak evlendiği; cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde sorun yaşamayanların %26,4'ünün görücü usulü ile %73,6'sının anlaşarak evlendiği tespit edilmiştir

Tablo 11. Evli Kadın Bazı Özelliklerinin Evlilik Uyum Düzeylerine Göre Dağılımları

	Evlilik Uyum Düzeyi					
	Evlilik uyumu		Evlilik uyumu yüksek		Toplam	
	N	%	N	%	N	%
Bilinen hastalığınız var mı?						
Hayır	49	81,7	71	77,2	120	78,9
Evet	11	18,3	21	22,8	32	21,1
Toplam	60	100,0	92	100,0	152	100,0
Gelir Durumu	N	%	N	%	N	%
Orta	19	31,7	27	29,3	46	30,3
İyi	30	50,0	54	58,7	84	55,3
Çok iyi	11	18,3	11	12,0	22	14,5
Toplam	60	100,0	92	100,0	152	100,0
Eğitim Düzeyi	N	%	N	%	N	%
İlkokul	6	10,0	12	13,0	18	11,8

Lise	15	25,0	21	22,8	36	23,7
Üniversite	34	56,7	49	53,3	83	54,6
Lisansüstü	5	8,3	10	10,9	15	9,9
Toplam	60	100,0	92	100,0	152	100,0
Çocuk Sahipliği	N	%	N	%	N	%
Çocuğum yok	26	43,3	46	50,0	72	47,4
1 çocuğum var	16	26,7	18	19,6	34	22,4
2 çocuğum var	13	21,7	20	21,7	33	21,7
3 çocuğum var	5	8,3	8	8,7	13	8,6
Toplam	60	100,0	92	100,0	152	100,0
Evlenme şekli	N	%	N	%	N	%
Görücü Usulü	12	20,0	27	29,3	39	25,7
Anlaşarak	48	80,0	65	70,7	113	74,3
Toplam	60	100,0	92	100,0	152	100,0

Katılımcıların bazı özelliklerinin evlilik uyum düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında bilinen hastalığı olmayanların %81,7'sinin evlilik uyum düşük olduğu; bilinen hastalığı olanların ise %18,3'ünün evlilik uyum düzeylerinin düşük olduğu ve %21,1'inin ise evlilik uyum düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Gelir durumu bağlamında evlilik uyum düzeylerine bakıldığında, evlilik uyum düzeyi düşük olanların %31,7'sinin orta düzeyde, %50'sinin iyi düzeyde ve son olarak %18,3'ünün ise çok iyi düzeyde gelire sahip olduğu tespit edilmiştir. Evlilik uyum düzeyi yüksek olanların ise %29,3'ünün orta düzeyde, %58,7'sinin iyi düzeyde ve son olarak %12'sinin ise çok iyi düzeyde gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Eğitim düzeyi açısından evlilik uyum düzeyi düşük olanların %10'unun ilkökul, %25'inin lise, %56,7'sinin üniversite ve son olarak %8,3'ünün ise lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanında, evlilik uyum düzeyi yüksek olanların %13'ünün ilkökul, %22,8'inin lise, %53,3'ünün üniversite ve son olarak %10,9'unun ise lisansüstü mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk sahipliği açısından evlilik uyum düzeyi düşük olanların %43,3'ünün çocuğunun olmadığı, %26,7'sinin 1 çocuğunun olduğu, %21,7'sinin 2 çocuğunun olduğu ve son olarak %8,3'ünün 3 çocuğunun olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda ayrıca evlilik uyum düzeyi yüksek olanların %50'sinin çocuğunun olmadığı, %19,6'sının 1 çocuğunun olduğu, %21,7'sinin 2 çocuğunun olduğu ve son olarak %8,7'sinin 3 çocuğunun olduğu tespit edilmiştir.

Son olarak, evlenme şekillerinin evlilik uyum düzeylerine göre dağılımlarında evlilik uyum düzeyi düşük olanların %20'sinin görücü usulü ile evlendiği, %80'inin ise anlaşarak evlendiği tespit edilmiştir. Bunun yanında evlilik uyum düzeyi yüksek olanların ise %29,3'ünün görücü usulü ile %70,7'sinin ise anlaşarak evlendiği tespit edilmiştir.

4.5. Araştırmada Yer Alan Değişkenleri Tanımlayıcı Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, anket formu içerisinde yer alan ölçekler ve bunlara ait alt boyutlara ait tanımlayıcı bulgular yer almaktadır.

Tablo 12. EUÖ, SÖ ve Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği-Kadın Formunun Tanımlayıcı Bulguları

	Ort.	SS
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	37,37	23,28
Kaçınma	4,80	3,54
Doyum	5,65	3,94
İletişim	3,80	2,54
Dokunma	4,41	3,39
İlişki Sıklığı	3,43	1,92
Vajinismus	4,30	2,89
Orgazm Bozukluğu	5,42	3,84
EUÖ Toplam Puanı	43,53	8,77
Anlaşma	36,26	8,19
İlişki Tarzı	7,27	1,37
Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı	10,52	7,75

Anket içerisinde yer alan ölçeklere ait tanımlayıcı bulgulara bakıldığında cinsel doyum ortalamasının $37,37 \pm 23,28$ olduğu görülmektedir.

Katılımcıların evlilik uyum düzeylerine ait ortalamanın $43,53 \pm 8,77$ olduğu görülmektedir. Evlilik uyumu içerisinde yer alan anlaşma alt boyutunun ortalamasının $36,26 \pm 8,19$, ilişki tarzı alt boyutunun ortalamasının ise $7,27 \pm 1,37$ olduğu görülmektedir.

Son olarak, “Somatizasyon Ölçeği- SÖ” ortalamasının $10,52$ olduğu görülmektedir.

4.6. Araştırma Problemlerinin Test Edilmesi

Çalışmanın bu kısmında, araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan araştırma problemlerinin test sonuçları yer almaktadır.

Tablo 13. Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki Sonuçları

		EUÖ Toplam Puanı	Anlaşma	İlişki Tarzı
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	r	0,086	0,059	0,197
	p	0,292	0,469	0,015*
	N	152	152	152
Kaçınma	r	0,067	0,043	0,172
	p	0,411	0,597	0,034*
	N	152	152	152
Doyum	r	0,098	0,071	0,203
	p	0,228	0,382	0,012*
	N	152	152	152
İletişim	r	0,131	0,103	0,220
	p	0,109	0,205	0,007*
	N	152	152	152
Dokunma	r	0,059	0,034	0,174
	p	0,473	0,680	0,032*
	N	152	152	152
İlişki Sıklığı	r	0,090	0,058	0,231
	p	0,269	0,476	0,004**
	N	152	152	152
Vajinismus	r	0,016	0,007	0,058
	p	0,848	0,931	0,474
	N	152	152	152
Orgazm Bozukluğu	r	0,096	0,073	0,180
	p	0,240	0,374	0,026*
	N	152	152	152

*. Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır (2-kuyruklu).

** . Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır (2-kuyruklu).

Evli kadınların cinsel doyum düzeyleri ile evlilik uyum düzeyleri arasındaki

ilişkinin tespitine yönelik yapılan korelasyon analizi sonucunda ilişki tarzı alt boyutundan alınan puan ile cinsel doyum toplam puanı ve kaçınma, doyum, iletişim, dokunma, ilişki sıklığı ve son olarak orgazm bozukluğu arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkinin pozitif yönde olduğu da görülmektedir.

Tablo 14. Somatizasyon Düzeyi İle Cinsel Doyum Arasındaki İlişki Sonuçları

		Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	r	-0,042
	p	0,608
	N	152
Kaçınma	r	-0,051
	p	0,529
	N	152
Doyum	r	-0,066
	p	0,421
	N	152
İletişim	r	0,007
	p	0,936
	N	152
Dokunma	r	-0,016
	p	0,842
	N	152
İlişki Sıklığı	r	-0,075
	p	0,360
	N	152
Vajinismus	r	-0,028
	p	0,730
	N	152
Orgazm Bozukluğu	r	-0,026
	p	0,753
	N	152

Evli kadınların somatizasyon ile cinsel doyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 15. Somatizasyon Düzeyi İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki Sonuçları

		Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı
EUÖ Toplam Puanı	r	-0,017
	p	0,839
	N	152
Anlaşma	r	-0,016

	p	0,843
	N	152
İlişki Tarzı	r	-0,010
	p	0,907
	N	152

Evli kadınların somatizasyon ile evlilik uyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 16. Katılımcıların Mevcut Yaşları ve Evlenme Yaşları İle Cinsel Doyum Arasındaki İlişki Sonuçları

		Yaş	Evlenme Yaşı
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	r	-0,023	-0,098
	p	0,777	0,227
	N	152	152
Kaçınma	r	-0,010	-0,123
	p	0,906	0,133
	N	152	152
Doyum	r	0,016	-0,164*
	p	0,845	0,044
	N	152	152
İletişim	r	-0,020	-0,080
	p	0,809	0,330
	N	152	152
Dokunma	r	-0,080	0,092
	p	0,328	0,261
	N	152	152
İlişki Sıklığı	r	0,030	-0,166*
	p	0,715	0,041
	N	152	152
Vajinismus	r	-0,048	-0,048
	p	0,557	0,560
	N	152	152
Orgazm Bozukluğu	r	-0,043	-0,108
	p	0,595	0,185
	N	152	152

*. Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır (2-kuyruklu).

Katılımcıların mevcut yaşları ve evlenme yaşları ile cinsel doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin korelasyon analizi sonucunda evlenme yaşı ile “doyum” ve ilişki

sıklığı” alt boyutlarından alınan puanlar arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 17. Katılımcıların Mevcut Yaşları ve Evlenme Yaşları İle Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki Sonuçları

		Yaş	Evlenme Yaşı
EUÖ Toplam Puanı	r	-0,095	-0,013
	p	0,246	0,870
	N	152	152
Anlaşma	r	-0,108	-0,016
	p	0,187	0,846
	N	152	152
İlişki Tarzı	r	0,036	0,009
	p	0,659	0,911
	N	152	152
Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı	r	-0,093	0,083
	p	0,253	0,311
	N	152	152

Katılımcıların mevcut yaşları ve evlenme yaşları ile evlilik uyum ve somatizasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin korelasyon analizi sonucunda anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 18. Cinsel Doym İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
Golombok-Rust Cinsel Doym Ölçeği Toplam Puanı	İlkokul	18	34,11	25,788	,940	0,42
	Lise	36	42,97	23,580		
	Üniversite	83	35,90	21,924		
	Lisanüstü	15	35,93	26,911		
	Toplam	152	37,37	23,282		
	Kaçınma	İlkokul	18	4,44		
Lise	36	5,61	3,580			
Üniversite	83	4,57	3,354			
Lisanüstü	15	4,53	4,068			
Toplam	152	4,80	3,539			
Doyum	İlkokul	18	5,56	4,409	,900	0,44
Lise	36	6,58	4,338			
Üniversite	83	5,35	3,566			
Lisanüstü	15	5,20	4,411			
Toplam	152	5,65	3,942			
İletişim	İlkokul	18	3,44	2,833		
Lise	36	4,47	2,602			
Üniversite	83	3,67	2,354			
Lisanüstü	15	3,33	2,944			
Toplam	152	3,80	2,537			
Dokunma	İlkokul	18	3,89	3,123	,948	0,42
Lise	36	5,22	3,287			
Üniversite	83	4,24	3,477			
Lisanüstü	15	4,07	3,494			

İlişki Sıklığı	Toplam	152	4,41	3,393	1,123	0,34
	İlkokul	18	3,06	2,235		
	Lise	36	3,92	1,962		
	Üniversite	83	3,33	1,719		
	Lisanüstü	15	3,27	2,404		
Vajinismus	Toplam	152	3,43	1,918	,969	0,41
	İlkokul	18	3,83	3,204		
	Lise	36	4,58	2,832		
	Üniversite	83	4,10	2,752		
	Lisanüstü	15	5,27	3,369		
Orgazm Bozukluğu	Toplam	152	4,30	2,888	,756	0,52
	İlkokul	18	4,94	3,638		
	Lise	36	6,25	3,872		
	Üniversite	83	5,19	3,756		
	Lisanüstü	15	5,27	4,480		
Toplam	152	5,42	3,835			

Evlilik düzeyi ile cinsel doyumu arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 19. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Eğitim Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
Evlilik Uyum Ölçeği Toplam Puanı	İlkokul	18	43,72	9,448	,327	0,81
	Lise	36	43,72	8,940		
	Üniversite	83	43,06	9,006		
	Lisanüstü	15	45,47	6,435		
	Toplam	152	43,53	8,773		
Anlaşma	İlkokul	18	36,00	8,772	,266	0,85
	Lise	36	36,36	8,209		
	Üniversite	83	35,96	8,376		
	Lisanüstü	15	38,00	6,782		
	Toplam	152	36,26	8,186		
İlişki Tarzı	İlkokul	18	7,72	1,447	1,267	0,29
	Lise	36	7,36	1,334		
	Üniversite	83	7,10	1,393		
	Lisanüstü	15	7,47	1,125		
	Toplam	152	7,27	1,366		
Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı	İlkokul	18	7,72	5,624	1,621	0,19
	Lise	36	9,31	6,136		
	Üniversite	83	11,57	8,611		
	Lisanüstü	15	11,00	7,737		
	Toplam	152	10,52	7,747		

Evlilik düzeyi ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 20. Cinsel Doyum İle Gelir Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	Orta	46	41,54	25,928	1,270	0,28
	İyi	84	36,30	22,307		
	Çok iyi	22	32,73	20,619		
	Toplam	152	37,37	23,282		
Kaçınma	Orta	46	5,43	4,230	1,329	0,27
	İyi	84	4,64	3,240		
	Çok iyi	22	4,05	2,935		
	Toplam	152	4,80	3,539		
Doyum	Orta	46	6,26	4,364	1,034	0,36
	İyi	84	5,52	3,810		
	Çok iyi	22	4,86	3,468		
	Toplam	152	5,65	3,942		
İletişim	Orta	46	4,00	2,906	,345	0,71
	İyi	84	3,79	2,445		
	Çok iyi	22	3,45	2,087		
	Toplam	152	3,80	2,537		
Dokunma	Orta	46	5,02	4,101	1,193	0,31
	İyi	84	4,24	3,072		
	Çok iyi	22	3,82	2,856		
	Toplam	152	4,41	3,393		
İlişki Sıklığı	Orta	46	3,83	2,163	1,434	0,24
	İyi	84	3,25	1,789		
	Çok iyi	22	3,27	1,804		
	Toplam	152	3,43	1,918		
Vajinismus	Orta	46	4,37	2,862	,286	0,75
	İyi	84	4,37	3,013		
	Çok iyi	22	3,86	2,513		
	Toplam	152	4,30	2,888		
Orgazm Bozukluğu	Orta	46	6,41	4,091	2,528	0,08
	İyi	84	5,13	3,754		
	Çok iyi	22	4,45	3,277		
	Toplam	152	5,42	3,835		

Gelir düzeyi ile cinsel doyumu arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 21. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Gelir Düzeyi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
Evlilik Uyumu Ölçeği Toplam Puanı	Orta	46	42,00	9,845	1,024	0,36
	İyi	84	44,12	8,618		
	Çok iyi	22	44,50	6,682		
	Toplam	152	43,53	8,773		
Anlaşma	Orta	46	34,80	8,861	1,060	0,35
	İyi	84	36,83	8,173		
	Çok iyi	22	37,14	6,541		

İlişki Tarzı	Toplam	152	36,26	8,186	,124	0,88
	Orta	46	7,20	1,655		
	İyi	84	7,29	1,198		
	Çok iyi	22	7,36	1,364		
	Toplam	152	7,27	1,366		
Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı	Orta	46	9,35	6,977	,829	0,44
	İyi	84	11,18	7,760		
	Çok iyi	22	10,45	9,190		
	Toplam	152	10,52	7,747		

Gelir düzeyi ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 22. Cinsel Doyum İle Evlenme Süresi Arasındaki Karşılaştırma

Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Toplam Puanı	1 yıldan az	14	37,14	25,902	,059	1,00
	1- 2 yıl	41	38,07	23,622		
	3- 4 yıl	25	38,28	23,923		
	5- 6 yıl	20	35,55	23,228		
	7- 8 yıl	13	38,92	24,787		
	8 yıldan fazla	39	36,54	22,527		
	Toplam	152	37,37	23,282		
	Kaçınma	1 yıldan az	14	4,36		
1- 2 yıl	41	4,88	3,370			
3- 4 yıl	25	5,16	3,460			
5- 6 yıl	20	4,80	3,792			
7- 8 yıl	13	4,85	4,100			
8 yıldan fazla	39	4,62	3,632			
Toplam	152	4,80	3,539			
Doyum	1 yıldan az	14	5,36	4,483	,140	0,98
1- 2 yıl	41	5,90	3,986			
3- 4 yıl	25	6,04	3,953			
5- 6 yıl	20	5,40	3,939			
7- 8 yıl	13	5,38	4,174			
8 yıldan fazla	39	5,46	3,838			
Toplam	152	5,65	3,942			
İletişim	1 yıldan az	14	3,64	2,763		
1- 2 yıl	41	3,93	2,715			
3- 4 yıl	25	3,92	2,548			
5- 6 yıl	20	3,55	2,481			
7- 8 yıl	13	4,15	2,641			
8 yıldan fazla	39	3,67	2,388			
Toplam	152	3,80	2,537			
Dokunma	1 yıldan az	14	4,29	3,604	,078	1,00
1- 2 yıl	41	4,41	3,294			
3- 4 yıl	25	4,32	3,172			
5- 6 yıl	20	4,10	3,740			
7- 8 yıl	13	4,54	3,152			
8 yıldan fazla	39	4,64	3,645			
Toplam	152	4,41	3,393			

İlişki Sıklığı	1 yıldan az	14	3,50	2,378	,652	0,66
	1- 2 yıl	41	3,73	1,898		
	3- 4 yıl	25	3,60	1,732		
	5- 6 yıl	20	2,85	1,843		
	7- 8 yıl	13	3,23	1,739		
	8 yıldan fazla	39	3,33	2,004		
	Toplam	152	3,43	1,918		
Vajinismus	1 yıldan az	14	4,29	2,840	,314	0,90
	1- 2 yıl	41	4,17	2,810		
	3- 4 yıl	25	4,16	3,275		
	5- 6 yıl	20	4,65	3,048		
	7- 8 yıl	13	5,08	3,796		
	8 yıldan fazla	39	4,08	2,399		
	Toplam	152	4,30	2,888		
Orgazm Bozukluğu	1 yıldan az	14	5,79	3,945	,073	1,00
	1- 2 yıl	41	5,41	3,781		
	3- 4 yıl	25	5,48	3,885		
	5- 6 yıl	20	5,25	4,038		
	7- 8 yıl	13	5,77	4,065		
	8 yıldan fazla	39	5,23	3,876		
	Toplam	152	5,42	3,835		

Evlenme süresi ile cinsel doyumu arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 23. Evlilik Uyumu ve Somatizasyon Düzeyi İle Evlenme Süresi Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
Evlilik Ölçeği Puanı	Uyumu Toplam	1 yıldan az	14	44,07	,366	0,87
		1- 2 yıl	41	43,17		
		3- 4 yıl	25	45,16		
		5- 6 yıl	20	44,30		
		7- 8 yıl	13	43,38		
		8 yıldan fazla	39	42,33		
		Toplam	152	43,53		
Anlaşma	Uyumu Toplam	1 yıldan az	14	36,29	,386	0,86
		1- 2 yıl	41	35,95		
		3- 4 yıl	25	37,96		
		5- 6 yıl	20	36,90		
		7- 8 yıl	13	36,31		
		8 yıldan fazla	39	35,15		
		Toplam	152	36,26		
İlişki Tarzı	Uyumu Toplam	1 yıldan az	14	7,79	,537	0,75
		1- 2 yıl	41	7,22		
		3- 4 yıl	25	7,20		
		5- 6 yıl	20	7,40		
		7- 8 yıl	13	7,08		
		8 yıldan fazla	39	7,18		
		Toplam	152	7,27		
Somatizasyon Ölçeği Puanı	Uyumu Toplam	1 yıldan az	14	8,64	,228	0,95
		1- 2 yıl	41	10,59		
		3- 4 yıl	25	10,64		

5- 6 yıl	20	11,35	8,798
7- 8 yıl	13	10,00	7,360
8 yıldan fazla	39	10,79	7,473
Toplam	152	10,52	7,747

Evlenme süresi ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 24. Cinsel Doyum İle Çocuk Sahipliği Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p	
Golombok-Rust Ölçeği Toplam Puanı	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	38,63	24,944	,305	0,82
		1 çocuğum var	34	38,44	21,454		
		2 çocuğum var	33	34,61	21,893		
		3 çocuğum var	13	34,62	23,532		
		Toplam	152	37,37	23,282		
Kaçınma	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	5,18	3,869	,728	0,54
		1 çocuğum var	34	4,79	3,208		
		2 çocuğum var	33	4,24	3,143		
		3 çocuğum var	13	4,08	3,475		
		Toplam	152	4,80	3,539		
Doyum	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	5,90	4,139	,369	0,78
		1 çocuğum var	34	5,76	3,610		
		2 çocuğum var	33	5,30	3,933		
		3 çocuğum var	13	4,85	3,955		
		Toplam	152	5,65	3,942		
İletişim	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	3,92	2,751	,109	0,95
		1 çocuğum var	34	3,65	2,334		
		2 çocuğum var	33	3,70	2,298		
		3 çocuğum var	13	3,85	2,641		
		Toplam	152	3,80	2,537		
Dokunma	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	4,63	3,743	,183	0,91
		1 çocuğum var	34	4,24	2,975		
		2 çocuğum var	33	4,27	3,034		
		3 çocuğum var	13	4,08	3,546		
		Toplam	152	4,41	3,393		
İlişki Sıklığı	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	3,31	1,866	1,211	0,31
		1 çocuğum var	34	3,94	2,145		
		2 çocuğum var	33	3,12	1,833		
		3 çocuğum var	13	3,54	1,713		
		Toplam	152	3,43	1,918		
Vajinismus	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	4,40	3,066	,968	0,41
		1 çocuğum var	34	4,79	2,683		
		2 çocuğum var	33	3,64	2,498		
		3 çocuğum var	13	4,08	3,303		
		Toplam	152	4,30	2,888		
Orgazm Bozukluğu	Cinsel Doyum	Çocuğum yok	72	5,54	4,097	,125	0,95
		1 çocuğum var	34	5,56	3,743		
		2 çocuğum var	33	5,15	3,589		
		3 çocuğum var	13	5,08	3,523		
		Toplam	152	5,42	3,835		

Çocuk sahipliği ile cinsel doyumu arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 25. Evlilik Uyum ve Somatizasyon Düzeyi İle Çocuk Sahipliği Arasındaki Karşılaştırma Sonuçları

		N	Ort.	SS	F	p
EUÖ Toplam Puanı	Çocuğum yok	72	43,51	8,913	,122	0,95
	1 çocuğum var	34	43,03	9,799		
	2 çocuğum var	33	43,61	8,689		
	3 çocuğum var	13	44,77	5,540		
	Toplam	152	43,53	8,773		
Anlaşma	Çocuğum yok	72	36,29	8,323	,106	0,96
	1 çocuğum var	34	35,79	8,800		
	2 çocuğum var	33	36,27	8,427		
	3 çocuğum var	13	37,31	5,391		
	Toplam	152	36,26	8,186		
İlişki Tarzı	Çocuğum yok	72	7,22	1,446	,143	0,93
	1 çocuğum var	34	7,24	1,437		
	2 çocuğum var	33	7,33	1,242		
	3 çocuğum var	13	7,46	1,127		
	Toplam	152	7,27	1,366		
Somatizasyon Ölçeği Toplam Puanı	Çocuğum yok	72	9,46	7,667	1,953	0,12
	1 çocuğum var	34	10,26	7,513		
	2 çocuğum var	33	11,42	7,645		
	3 çocuğum var	13	14,77	8,217		
	Toplam	152	10,52	7,747		

Çocuk sahipliği ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasındaki karşılaştırma sonucunda istatistik olarak bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, evli kadınlarda cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında araştırmada, evli kadınların yaş, eğitim düzeyi, gelir durumu, evlenme yaşı, evlilik süresi ve çocuk sayısına ile cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ortaya konmuştur.

Bu kısımda, araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan anket uygulaması ile elde edilen sonuçlar ve bunların literatürde yer alan çalışmalarla ne derece uyduğu veya zıtlık gösterdiği ile ilgili bilgiler yer almaktadır. Burada, öncelikle cinsel doyum, evlilik uyumu ve somatizasyon düzeylerine yönelik sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir. Sonrasında ise cinsel doyum ile evlilik uyumu ve somatizasyon arasındaki ilişkiye nihayetinde evlilik uyumu ile somatizasyon arasındaki ilişkiye dönük sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir. Son aşamada, evli kadınların kişisel özellikleri ile cinsel doyum, somatizasyon ve evlilik uyumları arasındaki karşılaştırmaya dair sonuç ve tartışmaya yer verilmiştir.

5.1. Cinsel Doyum, Evlilik Uyumu Ve Somatizasyon Düzeyine Yönelik Sonuç ve Tartışma

Psikolojik, biyolojik ve sosyal ihtiyaçların giderilmesi amacıyla yapılan evliliklerde, eşlerin birbirlerini sevmesi, güvenmesi ve koruması aileye atfedilen değeri arttırmaktadır. Evliliğin ayrıca, eşlerin cinsel doyum ihtiyaçlarını da giderdiği bilinmektedir (Özgüven, 2009). Cinsellik, evlilikte sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi ve eşler arasındaki uyum, iletişim ve paylaşımın sağlanması noktasında önem taşımaktadır (Uzel, 2015). Yapılan açıklamalar doğrultusunda, araştırmamızda evli kadınların cinsel doyum düzeylerinin 37,37 olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda en yüksek ortalamanın “doyum”, en düşük ortalamanın ise “ilişki sıklığı” alt boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Türkseven ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada, kadınlarda cinsel doyum düzeyinin 30,66 olduğu tespit edilmiştir. Karabağ’ın (2019) yaptığı çalışmada katılımcıların cinsel doyum düzeylerinin 81,1 olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada cinsel doyum alt boyutlardan en yüksek puanın dokunma alt

boyutuna ait olduğu, en düşük puanın ise “ilişki sıklığı” alt boyutuna ait olduğu tespit edilmiştir.

Evlilik, cinsel doyumun sağlanması yanında eşler arasında dayanışma ve en önemlisi neslin devamını sağlayan evrensel bir kurumdur (Saxton, 1982). Evliliklerde, eşlerin eşitlik duygusu içerisinde hayatlarını sürdürmesi, bunun yanında fiziksel ve fikirsal açıdan birbirlerine yakınlık göstermesi evliliğin süreklilik kazanmasında önem teşkil eder. Evlilik uyumu olarak ifade edilen bu durum, genel olarak evliliğe ilişkin memnuniyeti ifade eder. Evliliğe yönelik memnuniyetin sağlanması ise hiç şüphesiz eşler arasındaki çatışmaların azaltılmasıyla mümkündür (Grady veTucker, 1990). Çalışmamızda evli kadınların evlilik uyumlarının hangi düzeyde olduklarının tespitine yönelik yapılan analizde ortalamanın 43,53 olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda ise anlaşma boyutunun ortalamasının 36,26, ilişki tarzı alt boyutun ortalamasının ise 7,27 olduğu tespit edilmiştir. Karabağ’ın (2019) çalışmasında ise evlilik uyum düzeyinin 45 olduğu tespit edilmiştir.

Somatizasyon, psikososyal ve duygusal problemlerin bedensel belirtiler üzerinden açığa vurulduğu bir sıkıntıdır. Somatizasyonda kişi, yaşadığı problemi bedensel bir hastalığa yükler, ancak problemin psikolojik kaynaklı olduğu göz ardı edilir (Bridges ve Goldberg, 1985). Evli kadınlarda somatizasyon erkeklere kıyasla daha yüksektir. Yapılan bir çalışmada, fiziksel morbiditenin daha sık olmadığı halde kadınların fiziksel belirtileri daha sık ve daha yükük algıladıkları dile getirilmiştir (Cloninger, Martin, Guze ve Clayton, 1986). Bizim araştırmamızda evli kadınlarda somatizasyon düzeyi 10,52 olarak tespit edilmiştir.

5.2. Cinsel Doyum İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç Ve Tartışma

Evlilik, çiftlerin psikolojik, biyolojik ve sosyal gereksinimlerini karşılaması açısından önemli bir olgudur. Eşlerin birbirlerine güvenmeleri, birbirlerini sevmeleri, birbirlerine karşı sevgi ve saygı çerçevesinde davranması ve aile kavramına önem vermeleri, aitik duygusunun oluşmasını sağlamaktadır. Evliliğin ifade edilen gereksinimlerin yanında cinsel arzuyu da doyurduğu bilinen bir gerçektir (Özgüven, 2009).

Cinsellik, eşler arasındaki bağı (sevgi, saygı ve koruma duyguları dahil) arttıran böylece eşleri birbirine bağlayan evliliğin temel bileşenlerindedir. Evlilikte cinsel doyum, ilişkinin sıklığı, kalitesi, yeri ve zamanı olmak üzere pekçok değişkenden etkilenir (Uzel, 2015). Bununla beraber, cinsel doyumun evlilik uyumu, benlik saygısı ve evlilik doyumunu üzerinde etkili olduğu bilinmektedir (Avcı, 2015). Örneğin, yapılan bir çalışmada cinsel doyumun evlilik uyumunu arttırdığından söz edilmiştir (Karabağ, 2019). Litzinger ve Gordon'un (2005) yaptıkları çalışmada, evli bireylerde cinsel doyumun evlilik uyumu üzerinde yapıcı katkısı olduğundan söz edilmiştir. Breznsnyak ve Whisman (2004) yaptıkları çalışmada cinsellik ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 60 evli çiftin dahil olduğu çalışmada, cinsel arzu ile evlilik doyumunu arasında doğrusal bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Buna karşın yapılan bir başka çalışmada çiftlerin cinsel sorunlarının olmamasına rağmen evlilik uyumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir (Hartman, 1980). Byers'in (2010) evlilik ile ilişki doyumunu arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, cinsel doyum ile ilişki doyumunu arasında doğrusal bir ilişki olduğu kaydedilmiş, bunun yanında iletişim düzeyinin yüksek olduğu kişilerde cinsel doyumun da yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Sprecher'in (2002) 101 evli çift üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada elde ettikleriyle benzerlik göstermektedir. Çalışmada ilişki doyumunun düşük olmasının, cinsel doyumunu anlamlı düzeyde ve ters yönde yordadığı aktarılmıştır. Bizim çalışmamızda, evli kadınların cinsel doyum düzeyleri ile evlilik uyum düzeyleri arasındaki ilişkinin tespitine yönelik elde edilen sonuçlarda evlilik uyumu içerisinde yer alan ilişki tarzı alt boyutundan alınan puan ile cinsel doyum toplam puanı ve kaçınma, doyum, iletişim, dokunma, ilişki sıklığı ve son olarak orgazm bozukluğu arasında doğrusal yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Türkseven ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında evlilik uyum puanı ile cinsel doyum puanları arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özbek'in (2018) çalışmasında da benzer şekilde evlilerin evlilik uyum düzeyleri ile cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.3. Cinsel Doyum İle Somatizasyon Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç Ve Tartışma

Somatizasyon bozukluğu olan kişilerde genel olarak unutkanlık, baş ağrısı, bayılma ve kusma gibi belirtiler görülmekle beraber cinsel isteksizliğin olduğu da bilinmektedir (Sakarya, 2013). Öyle ki bu tür kişiler, cinsel doyum düzeyinin düşük olmasına bağlı olarak dengesiz ve mutsuz bir evlilik sürdürmektedir (Sayar, 2002). Bunun yanında bu tür kişilerde cinsel faaliyetlerin erken başladığı bilirse de cinsel doyum düzeyi istenen seviyede değildir. Kaya ve Aygin'in (2020) yaptıkları çalışmada, stomanın cinsel yaşam üzerinde etkisi olduğu dile getirilmiştir. Birinci basamak sağlık birimine başvuran ve somatizasyon bozukluğu tanısı alanlarda bulantı ve baş ağrısının yanında cinsel isteksizlik şikayetinin de ön planda olduğu kaydedilmiştir. Bizim çalışmamızda, evli kadınların somatizasyon ile cinsel doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin tespitine yönelik elde edilen sonuçlarda anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Yapılan bir başka çalışmada evli bireylerde cinsel doyum ile somatizasyon arasında herhangi bir ilişkiye rastlanmamıştır (Ünal, 2018). Timm ve Keiley'in (2011) yaptıkları çalışmada benzer şekilde, evlilik uyumu ile cinsel doyum arasında anlamlı bir ilişki olmadığı kaydedilmiştir. Evlilik, çiftlerin cinsel doyumlarının sağlandığı, birlikteliklerinin ve dayanışmalarının sürdürüldüğü bir sözleşme olup bu sözleşme doğrultusunda üyeler, birbirlerine ve çocuklarına karşı sorumlulukları yerine getirmektedir (Saxton, 1982). Evliliğin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesinde, çiftlerin birbirlerinin beklentilerini öğrenmesi ve onların isteklerini açığa çıkarması gerekmektedir. Bunun sağlanması için de özellikle anlaşma evresinde üyelerin aile kimliklerinden sıyrılarak, kişisel kimliklerini oluşturmaları beklenmektedir (Uzel, 2015). Tüm bu açıklamaların tersine bizim çalışmamızda, evli kadınlarda cinsel doyum ile evlilik uyumu arasında bir ilişkiye rastlanmamış olması, kadınların eşleriyle anlaşma evresinde olmaması, birbirlerinin isteklerini anlayamaması ve özgün bir kişilik yapısı ortaya koyamamış olmasıyla açıklanabilir.

5.4. Evlilik Uyumu İle Somatizasyon Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuç ve Tartışma

Evlilik ile somatizasyon arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik yapılan çalışmaların daha çok 2000’li yıllardan sonra gelişim gösterdiği ifade edilir. Buna karşın, çocukluk döneminde çeşitli nedenlerle (ebeveynlerin alkol veya madde kullanımı gibi) iyi yürütülemeyen evliliklerin somatizasyon bozukluğunu meydana getirdiği bilinmektedir (Sayar, 2002). Buna göre, somatizasyon ile evlilik uyumu arasında bir etkileşim olduğundan söz edebiliriz. Nitekim Fidanoğlu’nun (2007) çalışmasında evlilik uyumu ile somatizasyon arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kafkaslı’nın (2019) evli bireylerde problem çözme becerisi ve evlilik doyumu ile somatizasyon arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmada, somatizasyon ile evlilik uyumu arasında negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Evlilik uyumu ile somatizasyon arasındaki ilişkinin incelendiği bir diğer çalışmaya toplam 96 yeni çift katılım göstermiştir. Çalışmada, erkek ve kadınlarda evliliğin ilk yıllarında ölçülen evlilik uyumunun 2,5 sonraki yapılan ölçümünün somatizasyon üzerinde anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir (Karaköse, 2017). Buna karşın bizim çalışmamızda, evli kadınların somatizasyon düzeyleri ile evlilik uyum düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Evlilik uyumu ile ruhsal sorunların birbiriyle ilişkili olduğu göz önüne alındığında araştırmamızda elde edilen bu sonuç, araştırmaya katılanların cinsel doyum ve somatizasyon düzeylerinin düşük düzeyde olmasıyla açıklanabilir.

5.5. Cinsel Doyum, Evlilik Uyumu ve Somatizasyon Düzeyinin Demografik Özelliklere Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Sonuç Ve Tartışma

Araştırmada, katılımcıların mevcut yaşları ve evlenme yaşları ile cinsel doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin tespitine yönelik yapılan analiz sonucunda evlenme yaşı ile “doyum” ve ilişki sıklığı” alt boyutlarından alınan puanlar arasında negatif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş iken mevcut yaş değişkeni ile herhangi bir değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, evlenme yaşı küçük olanlar bağlamında değerlendirildiğinde eşlerinin beklentilerini karşılayamama korkusu, ilişkinin niteliğindeki bozulmaların yüksek olması, cinselliğe olan bakış açısının farklı olması ve orgazma nasıl ulaşacağını bilememeden kaynaklanmaktadır.

Türkseven ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada kadınlarda yaşın cinsel doyumunu etkilemediği tespit edilmiştir. Özbek'in (2018) çalışmasında ise evli bireylerin yaş gruplarına göre cinsel doyum puanlarının istatistiksel açıdan farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Erdinç'in (2018) çalışmasında da benzer şekilde yaşa göre cinsel doyum düzeyinin farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Mahjoubi ve arkadaşlarının (2012) çalışmasında ise yaş ile cinsel doyum arasında negatif bir ilişki olduğu kaydedilmiştir. Çalışmada yaş arttıkça sıklığın azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar bizlere, ileri yaşlarda evli bireylerin cinselliği aktif olarak sürdüremediğini göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulguda, katılımcıların yaşları ile evlilik uyum puanları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumun, örneklem kitlesinin sayıca yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Özbek'in (2018) çalışmasında evli bireylerde yaş gruplarına göre evlilik uyum puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Somatizasyon bozukluğunun tanımında 30 yaşından önce başladığı bildirilmesine rağmen 40 yaşından sonra bu tür bozuklukların ortaya çıktığı bildirilmiştir. Robins ve arkadaşları (1984), somatizasyonun 65 yaş ve üzerinde olanlarda 25-44 yaşında olanlara kıyasla daha az olduğunu ifade etmişlerdir. Myers ve arkadaşları (1984) ise somatizasyonun 44 yaşından küçük olanlarda daha yüksek düzeyde olduğunu bildirmişlerdir. Bizim araştırmamızda ise evli kadınların mevcut yaşları ve evlenme yaşları ile somatizasyon düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılanların mevcut yaşları ve evlenme yaşları açısından somatizasyon düzeylerinin birbirine yakın olduğu ifade edilebilir. Yatar'ın (2020) çalışmasında da benzer şekilde katılımcıların somatizasyon eğilimleri ile yaşları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Cinsel doyum düzeyi üzerinde etkili olan faktörlerden biri olarak eğitim düzeyinin düşük olması, cinsel işlevlerde ve ilişkinin niteliğinde görülen bozulmaların temel sebebi olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan bir çalışmada eğitim düzeyine göre cinsel doyum düzeyin gruplar arasında farklılık gösterdiği ve bu farklılıkta cinsel doyum düzeyinin en yüksek olduğu grubun lise mezunları olduğu kaydedilmiştir (Erdinç, 2018). Bununla beraber, eğitim düzeyi yüksek olanlarda cinsel doyum düzeyinin eğitim düzeyi düşük olanlardan fazla olduğu aktarılmıştır (Basat, 2004).

Vural ve Temel'in (2009) yaptıkları çalışmada, 36 çift deney grubu ve 35 çift kontrol grubunun eğitim düzeyleri ile cinsel doyum puanı arasında negatif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmamızda, eğitim düzeyi ile cinsel doyum arasındaki karşılaştırma sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Elde edilen bu sonuç, katılımcıların eğitim düzeylerinin büyük çoğunluğunun lisans ve lisansüstü mezunu olmalarına rağmen cinsel faaliyetlere yeterince önem vermemeleriyle açıklanabilir.

Eğitim düzeyi, evlilik uyumunu etkileyen demografik özellikler arasında yer almaktadır. Genel anlamda eğitim düzeyinin artması veya azalmasıyla evliliğe yüklenen anlamın ve evlilikten beklentilerin değişiklik gösterdiği ifade edilir. Eğitim düzeyinin çiftlerde aynı olması ise, ailevi rol ve sorumlulukların paylaşımının yüksek olması ve memnuniyetin de yüksek olmasını sağlamaktadır. Nitekim yapılan bir çalışmada, eğitim düzeyinin aynı olduğu evli çiftlerde evlilik uyumunun yüksek olduğu kaydedilmiştir (Tynes, 1990). Erdinç'in (2018) çalışmasında evlilik uyum düzeyinin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı ve bu farklılıkta yüksek lisans-doktora mezunlarının evlilik uyum düzeylerinin diğer gruplardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Nograthlı'nın (2019), kadınlarda cinsel işlev düzeyleri, evlilik memnuniyetleri ve cinsel doyumlarını incelediği çalışmasında eğitim düzeyi lise olan kadınlarda evlilik doyum puanlarının üniversite ve üzerinde eğitime sahip olanlardan daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bizim araştırmamızda, eğitim düzeyi bağlamında evlilik uyum puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, araştırmaya katılanların evlilik uyumuyla ilgili benzer veya yakın görüşe sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, evli bireylerin eğitim düzeyleri ile cinsel doyum düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Karabağ'ın (2019) çalışmasında ise eğitim düzeyi ile cinsel doyum arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu kısımda ayrıca katılımcıların "doyum", "kaçınma" ve "dokunma" alt boyutlardan alınan puanın eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Söz konusu farklılıklarda lise mezunlarının aldığı puanın diğer gruplardan yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada, eğitim düzeyi ve somatizasyon düzeyi arasındaki karşılaştırma sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Fidanoğlu'nun (2007)

çalışmasında somatizasyon ile eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkta ise okur yazar olmayan ve okur yazar olanların somatizasyon düzeylerinin diğer eğitim düzeyine sahip olanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada, gelir düzeyi ile cinsel doyum arasındaki karşılaştırma sonucunda anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Karabağ'ın (2019) çalışmasında cinsel doyum düzeyleri ile gelir düzeyi arasında herhangi bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Buna karşın "sıklık" ve "doyum" alt boyutlardan alınan puanın gelir düzeyine göre farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Burada gelir düzeyi iyi olanların sıklık ve doyum alt boyutlarından aldığı puanın yüksek olduğu kaydedilmiştir. Barrientos ve Paez (2006), gelir düzeyi yüksek olan çiftlerde cinsel doyumun yüksek olduğunu dile getirmişlerdir. Bir diğer çalışmada ise gelir düzeyi ile cinsel doyum arasında ters yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Vural ve Temel, 2010). Bu sonuçlar, cinsel doyum ile gelir düzeyi arasındaki ilişkiye dönük farklı sonuçların olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, gelir düzeyi ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yatar'ın (2020) gelir düzeyine göre somatizasyon eğilimlerinin karşılaştırıldığı çalışmada 0,05 düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada gelir düzeyi düşük olanların somatizasyon eğilimlerinin gelir düzeyi orta ve yüksek olanların somatizasyon eğilimlerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karabağ'ın (2019) çalışmasında evlilik uyumu ile gelir düzeyi arasında herhangi bir farklılaşma olduğu ve burada gelir düzeyi iyi olanların evlilik uyum düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bradbury ve arkadaşları (2000) ekonomik açıdan sıkıntı içerisinde olan evlilerde, çiftlerin daha fazla stres içerisinde olduklarını, bunun da çiftler arasında anlaşmazlığa sebebiyet verdiğini dile getirmişlerdir.

Evlilik süresinin uzamasına bağlı olarak, fizyolojik değişimlerle birlikte cinsel istekte azalış meydana gelir. Bunun yanında, cinsel fantezilerde düşüklük ve orgazm sorunlarının yaş ilerlemesine bağlı olarak ortaya çıkması cinsel doyumun azalmasında etkilidir (Varma, Sözeri, Karadağ, Oğuzhanoğlu, Kalkan ve Kökten, 2006). Araştırmamızda elde edilen bulguda, evlilik süresi ile cinsel doyum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Karabağ'ın (2019) çalışmasında cinsel doyum düzeyi ile evlilik süresi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı, buna karşın "sıklık" ve

“kaçınma” alt boyutlardan alınan puanın evlilik süresine göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan farklılıkta ise evlilik süresi 1-5 yıl olan katılımcıların alt boyutlardan aldığı puanın diğer gruplardan yüksek olduğu kaydedilmiştir. Erdinç’in (2018) çalışmasında evlilik süresi ile cinsel doyum arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıkta ise 3-5 yıl evlilik süresine sahip olanlarda cinsel doyum düzeyinin diğer gruplardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bir diğer bulguda, evlilik süresi ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Karabağ’ın (2019) çalışmasında evlilik uyumu ile evlilik süresi arasında farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılıkta evlilik süresi en az olan grubun evlilik uyum düzeylerinin daha yüksek olduğu kaydedilmiştir. Spainer ve arkadaşları (1975) yaptıkları çalışmada, evliliğin ilk yıllarında evlilik uyumunun düşük olduğunu, sürenin artmasıyla evlilik uyumunun da aynı doğrultuda arttığını ifade etmişlerdir. Fidanoğlu’nun (2007) çalışmasında ise evlilik süresi ile somatizasyon arasında istatistiki açıdan farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada, 40 ve üzeri yıldır evli olanların somatizasyon düzeyleri daha yüksek olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen diğer bir bulguda ise çocuk sahipliği ile cinsel doyum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bir başka çalışmada ise çocuk sahibi olanların cinsel doyumlarının çocuk sahibi olmayanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir (Erdinç, 2018).

Araştırmada, çocuk sahipliği ile evlilik uyumu ve somatizasyon düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre, evli kadınların çocuk sahibi olup olmama durumuna göre evlilik uyumu ve somatizasyon düzeylerinin birbirlerine yakın olduğu ifade edilebilir. Fidanoğlu (2007) ile Esmaeilpour ve arkadaşlarının (2009) 25 yıldan daha az süreli evli olan bireyler üzerinde gerçekleştirdikleri çalışmada çocuk sahibi olmanın evlilik uyumunu etkilemediği tespit edilmiştir. Özbek (2018) ve Erdinç’in (2018) çalışmasında ise çocuğu olmayanların evlilik uyum puanlarının daha yüksek olduğu kaydedilmiştir.

5.6. Öneriler

Bu çalışmanın literatür taramasından ve anket araştırmasından elde edilen bilgi ve bulgular doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

Araştırma, İstanbul ili ve Çekmeköy ilçesindeki evli kadınlar üzerinde gerçekleşmiştir. Bu durum zaman ve maliyet kısıtlılığının olmasından kaynaklanmıştır. Bu nedenle, araştırmadan elde edilenler genellenemez mahiyettedir. Bunun sağlanması için farklı illerde ve çeşitli ilçelerde yeni araştırmalar yapılabilir.

Araştırmanın sadece evli kadınlar üzerinde gerçekleştiğı göz önüne alınırsa, gelecekteki araştırmalarda evli olmayan kadınlar arasında da yeni çalışmalar yapılarak evli olanlarla olmayanlar arasındaki karşılaştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akdemir, A., Karaoğlan, A., & Karakaş, G. (2006). Çift terapisi. *Türkiye'de Psikiyatri*, 8(2), 122-128.
- Altuntek, N. S. (2001). Türkiye üzerine yapılmış evlilik ve akrabalık araştırmalarının bir değerlendirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2).
- Aronson, E., Wilson T., D., Akert R., M. (2012). *Social Sychology*, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Avcı C. (2015). *Cinsel İşlev Bozukluğu Olan ve Olmayan Kadınların Benlik Saygıları ve Cinsel Doyumları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bal F., Farajı H., ve Erdinç İ. (2018). Yaşam doyumunu etkileyen faktörlerin evlilik ve cinsellik kavramı üzerinden değerlendirilmesi, *Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Science* 5(30), 185-197.
- Balaman, A., R. (2002). *Evlilik Akrabalık Türleri: Sosyal Antropolojik Yaklaşımla*. Amkara: TC Kültür Bakanlığı.
- Barash, D., P., & Lipton, J. E. (2002). *The myth of monogamy: Fidelity and infidelity in animals and people*. Macmillan.
- Barrientos, J. E., & Páez, D. (2006). Psychosocial variables of sexual satisfaction in Chile. *Journal of sex & marital therapy*, 32(5), 351-368.
- Basat Ç. (2004). *An exploration of marital satisfaction, locus of control, and self-esteem as predictors of sexual satisfaction*, Middle East Technical University, The Graduate School of Social Sciences, M.S. Ankara.
- Bates, D., G., & Aydın, S. (2009). *21. yüzyılda kültürel antropoloji: insanın doğadaki yeri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Baylan N. (2019). *Çocukluk Çağı Travmalarının Somatizasyon İle İlişkinde Aleksitiminin Aracı Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bloch, L., Haase, C. M., & Levenson, R. W. (2014). Emotion regulation predicts marital satisfaction: More than a wives' tale. *Emotion*, 14(1), 130.
- Bradbury, T. N., & Fincham, F. D. (1988). Individual difference variables in close relationships: A contextual model of marriage as an integrative framework. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(4), 713.
- Bradbury, T. N., Fincham, F. D., & Beach, S. R. (2000). Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of marriage and family*, 62(4), 964-980.

- Brezsnyak, M., & Whisman, M. A. (2004). Sexual desire and relationship functioning: The effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30(3), 199-217.
- Bridges, K. W., & Goldberg, D. P. (1985). Somatic presentation of DSM III psychiatric disorders in primary care. *Journal of psychosomatic research*, 29(6), 563-569.
- Budak, G. (1990). *Endüstrileşme süreci içinde ailenin yeri ve önemi*. I. Aile Şurası, Aile Araştırma Kurumu Yayını, Ankara.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji Sözlüğü*, 3. Baskı. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Byers, E. S. (2005). Relationship satisfaction and sexual satisfaction: A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *Journal of sex research*, 42(2), 113-118.
- Canatan K. (2013). *Aile Kavramının Tanımı*. K. Canatan ve ED. Yıldırım (Ed.), Aile Sosyolojisi içinde. 3. Baskı, İstanbul: Açılım kitap.
- Cinsel Eğitim Tedavi Ve Araştırma Derneği (CETAD), Cinsel Yaşam ve Sorunları, <https://www.cetad.org.tr/yayinlar/list/35/cinsel-yasam-ve-sorunlari>, (Erişim Tarihi, 28.05.2020)
- Cloninger, C. R., Martin, R. L., Guze, S. B., & Clayton, P. J. (1986). A prospective follow-up and family study of somatization in men and women. *The American journal of psychiatry*.
- Cohen, T. F., & Strong, B. (2020). *The marriage and family experience: Intimate relationships in a changing society*. Cengage Learning.
- Çağ, P. (2011). *Evli Bireylerde Eş Desteği Ve Evlilik Doyumu*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Çağ, P., & Yıldırım, İ. (2016). Evlilik doyumunu yordayan ilişkisel ve kişisel değişkenler. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 4(39).
- Çiftçi A., ve Biçici, İ. (2005). *Aile Rehberi*. T. C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar, Ankara: Genel Müdürlüğü Yayınları, Afflaroğlu Matbaası.
- Del Mar Sánchez-Fuentes, M., Santos-Iglesias, P., & Sierra, J. C. (2014). A systematic review of sexual satisfaction. *International journal of clinical and health psychology*, 14(1), 67-75.
- Demir B. (2017). *Saygıdeğer, Annelerde kaygı düzeyi ve evlilik doyumunun ebeveyn rolüne ilişkin kendilik algıları üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Dew, J., & Wilcox, W. B. (2011). If momma ain't happy: Explaining declines in marital satisfaction among new mothers. *Journal of Marriage and Family*, 73(1), 1-12.

- Dokur M., ve Profeta Y., (2006). *Aile Ve Çift Terapisi* İstanbul: Morpa.
- During A. (2014). *Sexual Satisfaction Within Marriage: The Role of Religion*. Bachelor's Thesis.
- Dülgerler Ş. (2000). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinde Somatizasyon Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Erden A., D. (2016). *Kendini İzleme Tarzı, Yakın İlişkilerde Yaşanan Kaygı ve Algılanan Eş Davranışlarının Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir,
- Erdinç İ., (2018). *Evli Çiftlerde, Evlilik Uyumu, Cinsel Yaşam Doyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul,
- Esmailpour Khadijeh, Mahvadi Nafiseh, Khajeh Vajihah, (2009). *The Role Of Relationship Beliefs And Relationship Skills In Predicting Marital Satisfaction*, Department Of Psychology, Tabriz University, Iran.
- Fidanoğlu O. (2007). *Evlilik Uyumu İle Eşlerin Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişki ve Diğer Sosyo-demografik Değişkenler Açısından Karşılaştırılması*, Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Geçioğlu A., R. (2018). *Evlilik Uyumu-Dindarlık İlişkisi: Adana Örneği*. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Goleman D. (2000). *Duyusal Zekâ*, (Çev. B.S. Yüksel), İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gökçe, B. (1991). *Aile ve Aile Tipleri Üzerine Bir İnceleme*. B. Dikeçligil, A. Çiğdem (Ed.), Aile Yazıları I, Temel Kavramlar Yapı ve Tarihi Süreç, T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Gölge Z., B. (2005). *Cinsel Saldırıda Etkili Faktörler ve Suçlu Profili*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Güleç, G. (2012). *Aile ve Evlilik*. Ç. Yenilmez (Ed.), Aile Yapısı ve İlişkileri, . Anadolu Üniversitesi Açık öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir.
- Gülsün, M., Ak, M., & Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik açıdan evlilik ve cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2013). Attitudes of young adults towards marriage and family life. *Karabük University Journal of Institute of Social Sciences*, 3(1), 1-16.

- Güngör H., C. (2007). *Evlilik doyumunu açıklamaya yönelik bir model geliştirme*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güngör, Ö. (2016). *İki dünya bir aile*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Güven N. (2005). *İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve evlilikte problem çözme becerilerinin evlilik doyumuna ile ilişkisi*. Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Haavio-Mannila, E., & Kontula, O. (1997). Correlates of increased sexual satisfaction. *Archives of sexual behavior*, 26(4), 399-419.
- Hartman, L. M. (1980). The interface between sexual dysfunction and marital conflict. *The American Journal of Psychiatry*. 137(5): 576-579
- Haviland, W. A., Prins, H. E., & Walrath, D. (2002). *Kültürel Antropoloji*, çev. Hüsamettin İnanç, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Heiman, J. R., Long, J. S., Smith, S. N., Fisher, W. A., Sand, M. S., & Rosen, R. C. (2011). Sexual satisfaction and relationship happiness in midlife and older couples in five countries. *Archives of sexual behavior*, 40(4), 741-753.
- Heyman, R. E., Sayers, S. L., & Bellack, A. S. (1994). Global marital satisfaction versus marital adjustment: An empirical comparison of three measures. *Journal of Family Psychology*, 8(4), 432.
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi, 27.05.2020)
- İncesu, C. (1999). Cinsel işlev bozukluklarında ilk basamak değerlendirme ve ayırıcı tanı. *Psikiyatri Dünyası*, 2, 39-48.
- Jackson, J. B., Miller, R. B., Oka, M., & Henry, R. G. (2014). Gender differences in marital satisfaction: A meta-analysis. *Journal of marriage and family*, 76(1), 105-129.
- Kafkaslı, R., (2019). *Evli Bireylerde, Problem Çözme Becerisi ve Evlilik Doyumu İle Somatizasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Karabağ, S. (2019). *Evli Bireylerin Evlilik Sürelerinin Cinsel Doyum ve Evlilik Uyumu İlişkisi*, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Karaköse, S. (2017). *Yeni evli çiftlerde evlilik uyumu ve somatizasyon arasındaki ilişkinin boylamsal açıdan incelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Kaya, Ö., & Aygin, D. (2020). Stomanın cinsel yaşam üzerindeki etkileri. *Androl Bul*, 22, 194-198.
- Kellerman, H. (2009). *Dictionary of psychopathology*. Columbia University Press.

- Kessler, H., & Yalom, I. (2006). *Evlilik Terapisi*. Çev. Yeşim Özkardeşler. Şall. Prestij Yay.
- Kızgın, Mehmet Emin. Evlilik ve Doyum, https://www.tavsiyedyorum.com/makale_12021.htm (Erişim Tarihi, 22.06.2020).
- Kottak, C. (2000). Phillip. *Anthropology: The Exploration Of Human Diversity*. McGraw-Hill.
- Lavner, J. A., & Bradbury, T. N. (2010). Patterns of change in marital satisfaction over the newlywed years. *Journal of Marriage and Family*, 72(5), 1171-1187.
- Lawrance, K. A., & Byers, E. S. (1995). Sexual satisfaction in long-term heterosexual relationships: The interpersonal exchange model of sexual satisfaction. *Personal relationships*, 2(4), 267-285.
- Lazaridès, A., Bélanger, C., & Sabourin, S. (2010). Personality as moderator of the relationship between communication and couple stability. *Europe's Journal of Psychology*, 6(2), 11-31.
- Lim Ben Kock Hong. (2000). *Conflict resolution styles, somatization, and marital satisfaction in Chinese couples: The moderating effect of forgiveness and willingness to seek professional help*. PhD Thesis. Texas Tech University.
- Linville, D., & Prouty Lyness, A. (2007). Twenty American Families' stories Of Adaptation: Adoption Of Children From Russian And Romanian Institutions. *Journal of Marital and Family Therapy*, 33(1), 77-93.
- Litzinger, S., & Gordon, K. C. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of sex & marital therapy*, 31(5), 409-424.
- Locke, H. J., & Wallace, K. M. (1959). Short marital-adjustment and prediction tests: Their reliability and validity. *Marriage and family living*, 21(3), 251-255.
- Mahjoubi, B., Mirzaei, R., Azizi, R., Jafarina, M., & Zahedi-Shoolami, L. (2012). A cross-sectional survey of quality of life in colostomates: a report from Iran. *Health and Quality of Life Outcomes*, 10(1), 136.
- McAlpine, C., Gill, A., & Hegarty, P. (2007). Why criminalize forced marriage? Islamophobia and assimilation-based justifications. *Psychology of Women Section Review*, 9(2), 15-28.
- Morsünbül, Ü., & Çok, F. (2011). Bağlanma ve İlişkili Değişkenler. *Current Approaches in Psychiatry/Psikiyatride Guncel Yaklasimler*, 3(3).
- Myers, J. K., Weissman, M. M., Tischler, G. L., Holzer, C. E., Leaf, P. J., Orvaschel, H., ... & Stoltzman, R. (1984). Six-month prevalence of psychiatric disorders in three communities: 1980 to 1982. *Archives of General psychiatry*, 41(10), 959-967.

- Nograthlı, M. T. (2019). *Kadınların Cinsel İşlev Düzeyleri, Evlilik Doyumları İle Cinsel Memnuniyet Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış İstanbul.
- Özbek, C., C. (2018). *Evli bireylerde eş değerlendirme, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkilerin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa.
- Özgüven, İ. E. (2014). *Evlilik ve aile terapisi*. PDREM Yayınları, Ankara
- Özkan, Z., & Kızılkaya, B. (2014). Psikolojik ve kişilerarası etmenlerin cinsel fonksiyon üzerine etkileri. *Androloji Bülteni*, 58, 203-208.
- Öztürk, C. Ş., & Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. *Literatür ve Sempozyum*, 1(3), 16-24.
- Öztürk, M. O., & Uluşahin, A. (2011). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. Nobel Tıp Kitabevleri.
- Pascoal, P. M., Narciso, I. D. S. B., & Pereira, N. M. (2014). What is sexual satisfaction? Thematic analysis of lay people's definitions. *Journal of sex research*, 51(1), 22-30.
- Pujols, Y., Meston, C. M., & Seal, B. N. (2010). The association between sexual satisfaction and body image in women. *The journal of sexual medicine*, 7(2), 905-916.
- Rief, W., Hennings, A., Riemer, S., & Euteneuer, F. (2010). Psychobiological differences between depression and somatization. *Journal of psychosomatic research*, 68(5), 495-502.
- Robins, L. N., Helzer, J. E., Weissman, M. M., Orvaschel, H., Gruenberg, E., Burke, J. D., & Regier, D. A. (1984). Lifetime prevalence of specific psychiatric disorders in three sites. *Archives of general psychiatry*, 41(10), 949-958.
- Rodoplu A. (2019). *Evli çiftlerde evlilik uyumu ile cinsel doyum arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Rohloff, H. G., Knipscheer, J. W., & Kleber, R. J. (2014). Somatization in refugees: a review. *Social psychiatry and psychiatric epidemiology*, 49(11), 1793-1804.
- Rosen-Grandon, J. R., Myers, J. E., & Hattie, J. A. (2004). The relationship between marital characteristics, marital interaction processes, and marital satisfaction. *Journal of Counseling & Development*, 82(1), 58-68.
- Rust, J., & Golombok, S. (1986). The GRISS: a psychometric instrument for the assessment of sexual dysfunction. *Archives of Sexual Behavior*, 15(2), 157-165.

- Sakarya, Ö. (2013). *Ergenlerin Ruhsal Belirtileri İle Ruhsal Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Sancaktar, N. (2016). *Yeni Evlenen ve Uzun Süredir Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş Ve Evlilik Doyumu Düzeyleri İle İlişkisinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saran, N. (1993). *Antropoloji*, İstanbul. İnkılap Kitabevi.
- Sarı, E. (2016). *Aşk ve Sevginin Gücü: Aşkın ve Evliliğin Tarihçesi*, EBook.
- Saxton, L. (1982). *Marriage. The Nature of Marriage, The Individual, Marriage, and The Family*.(5. Edith). California, Wadsworth Publishing Company Belmont, A Division of Wadsworth, Inc.
- Sayar, K. (2002). Tıbben açıklanamayan belirtiler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13, 222-31.
- Sentilhes, N. (1972). *Cinsel Eğitim Kılavuzu*, Milliyet Yayınlar, İstanbul.
- Shen, W. W., Urosevich, Z., & Clayton, D. O. (1999). Sildenafil in the treatment of female sexual dysfunction induced by selective serotonin reuptake inhibitors. *The Journal of reproductive medicine*, 44(6), 535.
- Shin, M. K., & Kang, H. L. (2011). Effects of emotional labor and occupational stress on somatization in nurses. *Journal of Korean Academy of Nursing Administration*, 17(2), 158-167.
- Sığırcı, A. (2010). *Evli bireylerde bağlanma biçimleri ve evliliğe dair inançların evlilik doyumu ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Silber T., J. (2011). Somatization disorders, *Pediatr Rev*, 32.2: 57.
- Sokolski D.,M. and Susan S. (1999). Hendrick. Marital satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 26 (1), 39-49.
- Spanier, G. B., Lewis, R. A., & Cole, C. L. (1975). Marital adjustment over the family life cycle: The issue of curvilinearity. *Journal of Marriage and the Family*, 263-275.
- Sprecher, S. (2002). Sexual satisfaction in premarital relationships: Associations with satisfaction, love, commitment, and stability. *Journal of sex research*, 39(3), 190-196.
- Sungur, M. A., Duyar, N., Yıkılmaz, H., Boyacı, R., Urhan, H. M., Çetin, G., ... & İspaha, T. (2018). Evlilik Ve Eş Seçme Tutumuna Kuşakların Etkisi: X Ve Y Kuşaklarının Karşılaştırması. *Journal of Society & Social Work*, 28(1).

- Şentürk Ü. (2006). *Parçalanmış Aile Çocuk İlişkinin Sebep Olduğu Sosyal Problemler (Malatya uygulaması)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Tashbulatova D. (2007). *İnfertil Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etki Eden Faktörler*. Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı, Adana.
- Taşçı, A. İ., (2001). *Cinsel Eğitim*, İstanbul: Yedirenk Kitaplık.
- Tezcan, M. (1997). *Kültürel Antropoloji*, Ankara: T. C. Kültür Bakanlığı.
- Timm, T. M., & Keiley, M. K. (2011). The effects of differentiation of self, adult attachment, and sexual communication on sexual and marital satisfaction: A path analysis. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(3), 206-223.
- Tucker, M. W., & O'Grady, K. E. (1990). Effects of physical attractiveness, intelligence, age at marriage, and cohabitation on the perception of marital satisfaction. *The Journal of Social Psychology*, 131(2), 253-269.
- Tuğrul, C., Öztan, N., & Kabakçı, E. (1993). Golombok-Rust cinsel doyum ölçeği'nin standardizasyon çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 4(2), 83-88.
- Tutarel-Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte uyum ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *3P Dergisi*, 7(1), 50-57.
- Türkseven, A., Söylemez, İ., & Dursun, P. (2020). Cinsel İşlev Bozuklukları İle Evlilik Uyumu Arasındaki İlişki. *Kriz Dergisi*, 28(1), 9-20.
- Tynes, S. R. (1990). Educational heterogamy and marital satisfaction between spouses. *Social Science Research*, 19(2), 153-174.
- Uzel A. (2015). *Evlilik İlişkisi İçerisinde Çiftler Arasında Cinsel Doyumun, Evlilik Uyumu ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkilerinin İncelenmesi*. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ünal, R., (2018). *Kadınlarda Evlilik Uyumu, Cinsel Doyum ve Somatizasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Varma, G. S., Karadağ, F., Oğuzhanoğlu, N. K., Özdel, O., & Kökten, S. (2006). Menopoz: Klimakterik belirtiler ve cinsel doyum arasındaki ilişki. In *New/Yeni Symposium Journal* (Vol. 44, No. 4, pp. 182-88).
- Vural, B. K., & Temel, A. B. (2010). Cinsel Doyumun Yordanmasında Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 24-34.

- Weaver, A. D., & Byers, E. S. (2006). The relationships among body image, body mass index, exercise, and sexual functioning in heterosexual women. *Psychology of Women Quarterly*, 30(4), 333-339.
- Yapıcı, A. (2013). *Kimlik, bilinç ve toplumsal cinsiyet bağlamında din ve kadın*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Yatar, M.D., (2020). *Üniversite Öğrencilerinde Somatizasyon Eğiliminin Yordanmasında Stresle Başa Çıkma Yöntemleri, Genel Öz Yeterlik İnancı ve Bilişsel Esnekliğin Rolü*, Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Yeh, H. C., Lorenz, F. O., Wickrama, K. A. S., Conger, R. D., & Elder Jr, G. H. (2006). Relationships among sexual satisfaction, marital quality, and marital instability at midlife. *Journal of family psychology*, 20(2), 339.
- Yıldız A. (2013). *Anne Baba Tutumları İle Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, M. (2012). Bağlanma kuramı açısından yaşlılık dönemine genel bir bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(1), 1-30.
- Yıldız, M. (2014). *Evli Kadınlarda Toplumsal Cinsiyet Rolü İle Cinsel Doyumun İlişkisi*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yiğit E. (2018). *Evli Kadınlarda Aile İçi Şiddet İle Evlilik Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

EKLER

Demografik Bilgi Formu

Ek 1. Demografik Bilgi Formu

Yaş:
Eğitim Düzeyi:
İlköğretim() Lise() Üniversite() Lisansüstü()
Meslek:
Ortalama Aylık Geliriniz:
1000-2000 TL () 2001-3000 TL () 3001-4000 TL () 4001-5000 TL () 5001 TL ve Üzeri()
Evlenme Yaşı:
Evlilik Süresi:
Evlilik Şekli:
Görücü Usulü() Anlaşarak()
Kaçıncı Evliliğiniz:
Evinizde eşiniz, çocuğunuz ve sizden başka biri yaşıyor mu yaşıyorsa kim:
Çocuğunuz var mı, var ise kaç tane:
Cinsel Sorun:
Var() Yok()

Ek 2. Golombok-Rust Cinsel Doyum Ölçeği Kadın Formu

Aşağıda cinsel yaşamla ilgili sorular yer almaktadır. Her soru için “hiçbir zaman”, “bazen”, “çoğu zaman”, “her zaman” şeklinde beş cevap şıkkı yer almaktadır. Sizden istenilen kendi cinsel yaşamınızı göz önüne alarak soruları cevaplandırmanızdır.

Cevaplandırırken: 1. Her soruyu dikkatle okuyunuz. 2. Sorulan durumun son zamanlarda ne kadar sıklıkta ortaya çıktığını düşününüz. 3. Söz konusu durumun ne kadar sıklıkta ortaya çıktığına karar verdikten sonra, o seçeneğin altındaki parantezin içine (x) işareti koyarak cevabınızı belirtiniz. 4. Hiçbir soruyu cevapsız bırakmayınız. Lütfen soruları içtenlikle ve dürüstçe cevaplandırmaya özen gösteriniz.

Cevaplandırırken, başkalarının görüşlerini dikkate almadan sadece kendi görüşünüzü belirtiniz.

1. Cinsel yaşama karşı ilgisizlik duyar mısınız ? a) Hiçbir zaman b) Nadiren c) Bazen d) Çoğu zaman e) Her zaman
2. Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili nelerden hoşlanıp, nelerden hoşlanmadığınızı sorar mısınız ? a) Hiçbir zaman b) Nadiren c) Bazen d) Çoğu zaman e) Her zaman
3. Bir hafta boyunca cinsel ilişkide bulunmadığınız olur mu (adet günleri, hastalık gibi nedenler dışında) ? a) Hiçbir zaman b) Nadiren c) Bazen d) Çoğu zaman e) Her zaman
4. Cinsel yönden kolaylıkla uyarılır mısınız ? a) Hiçbir zaman b) Nadiren c) Bazen d) Çoğu zaman e) Her zaman
5. Sizce, sizin ve eşinizin ön sevişmeye (öpme, okşama gibi) ayırdığınız zaman yeterli mi ? a) Hiçbir zaman b) Nadiren c) Bazen d) Çoğu zaman e) Her zaman
6. Kendi cinsel organınızın , eşinizin cinsel organının giremeyeceği kadar dar olduğunu düşünür müsünüz ? a) Hiçbir zaman b) Nadiren c) Bazen d) Çoğu zaman e) Her zaman

7. Eşinizle sevişmekten kaçınır mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
8. Cinsel ilişki sırasında doyuma (orgazma) ulaşıyor musunuz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
9.Eşinize sarılıp, vücudunuzu okşamaktan zevk alar mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
10.Eşinizle olan cinsel ilişkinizi tatminkar buluyor musunuz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
11. Gerekirse rahatsızlık ve acı duymaksızın, parmağınızı cinsel organınızın içine sokabilir misiniz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
12. Eşinizin cinsel organına dokunup okşamaktan rahatsız olur musunuz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
13.Eşiniz sizinle sevişmek istediğinde rahatsız olur musunuz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
14. Sizin için doyuma (orgazma) ulaşmanın mümkün olmadığını düşünür müsünüz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
15.Haftada iki defadan fazla cinsel ilişkide bulunur musunuz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman
16.Eşinize, cinsel ilişkinizle ilgili olarak, nelerden hoşlanıp nelerden hoşlanmadığınızı söyleyebilir misiniz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu e)Her zaman	zaman

17.Eşinizin cinsel organı, sizin cinsel organınıza rahatsızlık vermeden girebilir mi? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
18.Eşinizle cinsel ilişkide sevgi ve şefkatin eksik olduğunu hisseder misiniz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
19.Eşinizin, cinsel organınıza dokunup okşamasından zevk alır mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
20.Eşinizle sevişmeyi reddettiğiniz olur mu? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
21.Ön sevişme sırasında eşiniz bızırınızı (klitoris) uyardığında doyuma (orgazma) ulaşır mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
22.Sevişme boyunca, sadece cinsel birleşme için ayrılan süre sizin için yeterli mi? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
23. Sevişme sırasında yaptıklarınızdan tiksinti duyar mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
24. Kendi cinsel organınızın, eşinizin derine girmesini engelleyecek kadar dar olduğunu düşünür müsünüz? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
25.Eşinizin sizi sevip okşamasından hoşlanır mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
26.Sevişme sırasında cinsel organınızda ıslaklık olur mu? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman
27.Cinsel birleşme anında hoşlanır mısınız? a)Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman e)Her zaman

28.Cinsel birleşme anında doyuma (orgazma) ulaşıyor mısınız?

- a) Hiçbir zaman b)Nadiren c)Bazen d)Çoğu zaman
e)Her zaman

Ek 3. Evlilik Uyum Ölçeği

Aşağıda eşlerin evlilik ilişkileri ile ilgili olarak 15 madde bulunmaktadır her maddeyi dikkatlice okuduktan sonra size uygun olan seçeneği işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

1. Ölçeğin birinci maddesinde, evliliğinizdeki mutluluk düzeyini tüm yönleri ile en iyi tanımladığımıza inandığımız noktayı daire içine alınız. Ortadaki "mutlu" sözcüğü üzerindeki nokta, çoğu kişinin evlilikten duyduğu mutluluk derecesini temsil etmekte ve ölçek kademeli olarak sol ucunda evliliğinde çok mutsuz olan küçük bir azınlığı , sağ ucunda

ise evliliğinde çok büyük bir doyum ve mutluluk duyan küçük bir azınlığı temsil ederek şekilde derecelendirilmiş bulunmaktadır.

() () () () () () ()

Çok mutsuz

Mutlu

Çok mutlu

Aşağıdaki maddelere verilen konulara ilişkin olarak, siz ve eşiniz arasındaki anlaşma ya da anlaşmazlık derecesini yaklaşık olarak belirtiniz. Lütfen her maddeyi belirtiniz. Yukarıdaki ilk maddeyi atlamayınız.

2. Aile bütçesini idare etme

- a) Her zaman anlaşırız
- b) Hemen her zaman anlaşırız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

3. Boş zaman etkinlikleri

- a) Her zaman anlaşırız
- b) Hemen her zaman anlaşırız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

4. Duyguların ifadesi

- a) Her zaman anlaşırız

- b) Hemen her zaman anlarışız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

5.Arkadaşlar

- a) Her zaman anlarışız
- b) Hemen her zaman anlarışız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

6.Cinsel ilişkiler

- a)Her zaman anlarışız
- b) Hemen her zaman anlarışız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

7.Toplumsal kurallara uyma(doğru, iyi veya uygun davranış)

- a)Her zaman anlarışız
- b) Hemen her zaman anlarışız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

8.Yaşam felsefesi

- a)Her zaman anlarışız
- b) Hemen her zaman anlarışız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız

- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

9.Eşin akraba ile anlaşma

- a)Her zaman anlaşırız
- b) Hemen her zaman anlaşırız
- c) Ara sıra anlaşamadığımız olur
- d) Sıklıkla anlaşamayız
- e) Hemen her zaman anlaşamayız
- f) Hiç anlaşamayız

Lütfen aşağıdaki maddelerde evliliğinizi en iyi şekilde ifade ettiğine inandığınız bir cevabı işaretleyiniz.

10. Ev dışı faaliyetlerinizin ne kadarını eşinizle birlikte yaparsınız?

- a)Hepsini
- b) Bazılarını
- c) Çok azını
- d) Hiçbirini

11. Boş zamanlarınızda aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- a)Dışarıda bir şeyler yapmayı
- b)Evde oturmayı

12. Eşinizle genellikle aşağıdakilerden hangisini tercih edersiniz?

- a)Dışarıda bir şeyler yapmayı
- b)Evde oturmayı

13. Hiç evlenmemiş olmayı istediğiniz olur mu?

- a) Sık sık
- b) Arada sırada
- c) Çok seyrek
- d) Hiçbir zaman

14. Hayatınızı yeniden yaşayabilseydiniz,

- a) Aynı kişiyle evlenirdiniz
- b) Farklı kişiyle evlenirdiniz

15. Eşinize güvenir, sırlarınızı ona açar mısınız?

- a) Hemen hemen hiçbir zaman
- b) Nadiren
- c) Çoğu konularda
- d) Her konuda

Ek 4. Somatizasyon Ölçeği

Bu formda sıra ile numaralandırılmış bazı sorular bulacaksınız. Her soruyu okuyarak kendi durumunuza göre **DOĞRU** ya da **YANLIŞ** olup olmadığına karar verin. Bu soruları sadece kendinizi düşünerek yanıtlayın. Bazı sorular birbirinin aynısı ya da tam tersi gibi gelebilir. Mümkünse bütün soruları cevaplamaya çalışın

	DOĞRU	YANLIŞ
1. Çoğu zaman boğazım tıkanır gibi olur.		
2. İştahım iyidir.		
3. Başım pek az ağrır.		

4. Ayda bir iki defa ishal olurum.		
5. Midemden oldukça rahatsızım.		
6. Çoğu kez midem ekşir.		
7. Bazen utanınca çok terlerim.		
8. Sağlığım beni pek kaygılandırmaz.		
9. Hemen hemen hiçbir ağrı ve sızım yok.		
10. Bazen başımda sızı hissedirim.		
11. Çoğu zaman başımın her tarafı ağrır.		
12. Sağlığım birçok arkadaşımınki kadar iyidir.		
13. Pek seyrek kabız olurum.		
14. Ensemde nadiren ağrı hissedirim.		
15. Vücutumda pek az seyirme ve kasılma olur.		
16. Çabucak yorulmam.		
17. Pek az başım döner ya da hiç dönmez.		
18. Yürürken dengemi hemen hemen hiç kaybetmem.		
19. Soğuk günlerde bile kolayca terlerim.		
20. Çoğu zaman yorgunluk hissedirim.		
21. Hemen her gün mide ağrılarından rahatsız olurum.		
22. Tekrarlanan mide bulantısı ve kusmalar bana sıkıntı verir.		
23. Çoğu zaman bütün vücudumda bir halsizlik duyarım.		
24. Son birkaç yıl içinde sağlığım çoğu zaman iyi idi.		
25. Çok defa sabahları dinç ve dinlenmiş olarak uyanırım.		
26. Çok zaman bana kafam şişmiş ya da burnum tıkanmış gibi gelir.		
27. Çoğu zaman başım sıkı bir çember içindeymiş gibi hissedirim.		

28. Kalp ve göğüs ağrılarından hemen hemen hiç şikayetim yoktur.		
29. Hayatımda hiçbir zaman kendimi şimdiki kadar iyi hissetmedim.		
30. Kalbimin hızlı çarptığını hemen hemen hiç hissetmem ve çok seyrek nefesim tıkanır.		
31. Hiç felç geçirmediğim ya da kaslarımda olağanüstü bir halsizlik duymadım.		
32. Ortada hiçbir neden yokken haftada bir ya da daha sık birdenbire her yanıma ateş basar.		
33. Vücudumun bazı yerlerinden çok defa yanma, gıdıklanma, karıncalanma ve uyuşukluk hissedirim.		